

**NATIONAAL
COHORTONDERZOEK
ONDERWIJS**
van het NRO

3de meting Masterplan basisvaardigheden t/m schooljaar 2024/2025

Beleidsrapport

December 2025

Versie 1.0

Van Vugt, L., Haelermans, C., Baumann, S., Claes, E., Hendrikse, A., & Ronda, S.

Colofon

Colofon Titel	3 ^{de} meting Masterplan basisvaardigheden t/m schooljaar 2024/2025
Auteurs	Van Vugt, L., Haelermans, C., Baumann, S., Claes, E., Hendrikse, A., & Ronda, S.
Datum	December 2025

© NRO 2025

Dit is een uitgave van het Nationaal Regieorgaan Onderwijsonderzoek (NRO). Behalve voor intern gebruik mag niets uit deze uitgave worden vermenigvuldigd of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Managementsamenvatting

Goede basisvaardigheden in taal en rekenen zijn essentieel om goed te kunnen functioneren in onze samenleving. Echter, een deel van de leerlingen in het primair onderwijs heeft moeite met de beheersing hiervan. Kinderen en jongeren hebben basisvaardigheden nodig om alle schoolvakken succesvol te kunnen volgen, maar ook om klaar te zijn voor het vervolgonderwijs en deel te kunnen nemen aan de samenleving. Om die reden is in 2022 het Masterplan basisvaardigheden geïntroduceerd, met als doel om op een duurzame manier de basisvaardigheden van de Nederlandse leerlingen te evalueren en indien nodig te verbeteren. Om de basisvaardigheden van leerlingen in het Nederlands primair onderwijs te monitoren heeft het Nationaal Cohortonderzoek Onderwijs (NCO) een nieuwe reeks factsheets en deze beleidsrapportage ontwikkeld.

Deze beleidsrapportage is gebaseerd op Cito-vaardigheidsscores van toetsgegevens uit het Leerlingvolgsysteem (LVS) van circa 2.600 Nederlandse basisscholen. Deze toetsgegevens zijn gekoppeld aan de leerling- en schoolkenmerken afkomstig uit de registerdata van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS).

Resultaten uit 3de meting (tot en met 2024/2025)

In dit beleidsrapport over de ontwikkeling van basisvaardigheden van Nederlandse leerlingen kijken we naar de Cito-vaardigheidsscores van begrijpend lezen en spelling, ten behoeve van de basisvaardigheid *taal*, en Cito-vaardigheidsscores van rekenen-wiskunde, ten behoeve van de basisvaardigheid *rekenen*. We zien dat vaardigheidsscores voor begrijpend lezen, spelling en rekenen-wiskunde de afgelopen zeven jaar relatief stabiel zijn gebleven. Wel zien we dat net als in 2023/2024, de vaardigheidsscores in groep 3 bij met name begrijpend lezen en spelling licht gestegen zijn. Wanneer we een cohortvergelijking maken, waarbij we leerlingen volgen van groep 3 t.e.m. groep 7, zien we dat de gemiddelde vaardigheidsscores per groep tussen cohorten weinig verschillen.

Wanneer we kijken naar het startniveau van leerlingen in groep 3, dan zien we bij begrijpend lezen (waar we naar de E-toets kijken) dat na de lichte stijging van afgelopen schooljaar, de vaardigheidsscores in schooljaar 2024/2025 constant zijn gebleven. Bij spelling (waar we naar de M-toets kijken) zijn de vaardigheidsscores in schooljaar 2024/2025 weer iets hoger; net als in de voorliggende jaren, waar de scores ook minder constant waren. Bij rekenen-wiskunde (waar we naar de M-toets kijken) zien we geen noemenswaardig verschil in de vaardigheidsscores tussen de verschillende schooljaren.

Bij rekenen-wiskunde en begrijpend lezen is ook gekeken naar de referentieniveaus voor groep 6- en groep 7-leerlingen. Het percentage leerlingen dat het referentieniveau 1F niet heeft behaald ligt bij begrijpend lezen voor groep 6-leerlingen in schooljaar 2024/2025 nog steeds (iets) hoger dan in 2018/2019, maar voor groep 7-leerlingen is het percentage vergelijkbaar tussen deze twee schooljaren. Bij rekenen-wiskunde is het percentage groep 7-leerlingen dat het referentieniveau 1F niet heeft behaald sinds schooljaar 2019/2020 gedaald. Dit percentage ligt in het schooljaar 2024/2025 zelfs lager dan in 2018/2019. Ook is het percentage leerlingen dat ten minste het referentieniveau 1S heeft behaald in 2023/2024 en in 2024/2025 hoger dan in schooljaar 2018/2019. Bij groep 6-leerlingen is het percentage leerlingen dat het referentieniveau 1F niet heeft behaald nog steeds wel hoger dan in schooljaar 2018/2019, hoewel het slechts 1 procentpunt verschil betreft.

Vervolgens kijken we naar verschillen tussen leerlingen en tussen scholen bij rekenen-wiskunde. We zien dat leerlingen met hoogopgeleide ouders, leerlingen uit tweeoudergezinnen en jongens over het algemeen hogere vaardigheidsscores behalen vergeleken met leerlingen met midden- en laagopgeleide ouders, leerlingen uit eenoudergezinnen en meisjes, respectievelijk. Voor leerlingen op scholen met een lage schoolweging geldt dat zij gemiddeld hogere rekenen-wiskunde vaardigheidsscores behalen in vergelijking met leerlingen op scholen met een hoge schoolweging. Daarnaast behalen groep 6- en groep 7-leerlingen met hoogopgeleide ouders, uit tweeoudergezinnen en jongens over het algemeen vaker tenminste het fundamenteel niveau 1F behalen bij rekenen-wiskunde in vergelijking met groep 6- en groep 7-leerlingen met midden- en laagopgeleide ouders, uit eenoudergezinnen en meisjes, respectievelijk. Ook behalen leerlingen op scholen met een lage schoolweging of op grote scholen vaker tenminste het fundamenteel niveau 1F dan leerlingen op scholen met een hogere schoolweging of op kleine scholen.

Verder laten we trendanalyses zien aan de hand van de behaalde absolute vaardigheidsscores per groep tussen de schooljaren 2018/2019 en 2024/2025. In alle drie de domeinen zien we dat leerlingen van groep 3 tot en met groep 7 gemiddeld hogere absolute vaardigheidsscores behalen naarmate het opleidingsniveau van de ouders of het inkomen van de ouders toenemen. Deze verschillen in vaardigheidsscores zijn voor leerlingen in alle groepen noemenswaardig groot maar het grootst onder leerlingen in groep 3 en het kleinst onder leerlingen in groep 6 en 7. Kijken we naar de gestandaardiseerde vaardigheidsscores en vergelijken we deze met de periode vóór COVID-19, dan zien we dat met name leerlingen van groep 3 in het schooljaar 2024/2025 hogere vaardigheidsscores behalen en leerlingen van groep 7 vergelijkbare vaardigheidsscores behalen ten opzichte van vóór COVID-19. Uitgesplitst naar opleidingsniveau of inkomen ouders zien we dat leerlingen met ouders met een laag opleidingsniveau of een laag huishoudinkomen nog steeds lagere vaardigheidsscores behalen ten opzichte van vóór COVID-19 en deze verschillen tussen hoog en laag opleidingsniveau en

inkomen ouders veranderen door de tijd heen nauwelijks. De verschillen tussen hoog en laag opleidingsniveau en inkomen ouders zijn hoger bij begrijpend lezen, gevolgd door rekenen-wiskunde en het laagst bij spelling. Bij spelling en rekenen-wiskunde zien we dat de verschillen tussen leerlingen naar het opleidingsniveau en inkomen ouders iets kleiner worden in het schooljaar 2024/2025 ten opzichte van vóór COVID-19.

Grootte van de verschillen

We spreken in deze reeks factsheets over absolute vaardigheidsscores. Het is daarom moeilijk te zeggen wanneer een afwijking groot of klein is. Om inzicht te krijgen in de grootte van de verschillen tussen schooljaren standaardiseren we in een deel van de aanvullende analyses de resultaten op het gemiddelde van de schooljaren 2017/2018 en 2018/2019 (vóór COVID-19). We spreken over een klein verschil wanneer de standaarddeviatie kleiner is dan 0,05 SD, een middelgroot verschil wanneer het de standaarddeviatie tussen 0,05 en 0,20 SD valt en een groot verschil wanneer de standaarddeviatie groter is dan 0,20 SD.¹ Deze analyses laten zien dat gestandaardiseerde vaardigheidsscores sinds schooljaren 2017/2018 en 2018/2019 in de meeste schooljaren en groepen een kleine tot middelgrote hoeveelheid lager lagen dan in 2017/2018 en 2018/2019. Uitzonderingen hierop sinds 2023/2024 zijn groep 3 voor alle domeinen, groep 4 voor rekenen-wiskunde en groep 5 voor begrijpend lezen. Voor deze domeinen en groepen zien we in deze twee schooljaren een middelgrote stijging ten opzichte van schooljaren 2017/2018 en 2018/2019, terwijl in andere groepen kleine tot middelgrote (meestal negatieve) verschillen blijven bestaan.

Conclusie

Concluderend kunnen we stellen dat wanneer we kijken naar de absolute vaardigheidsscores op taal en rekenen van Nederlandse leerlingen, we in schooljaar 2024/2025 relatief stabiel zijn gebleven t.o.v. voorgaande jaren. Het startniveau in groep 3 is bij alle drie de domeinen (licht) gestegen of stabiel gebleven. Zowel bij begrijpend lezen als rekenen-wiskunde zien we nog steeds dat het percentage groep 6-leerlingen dat het referentieniveau 1F niet heeft behaald, hoger ligt dan vóór COVID-19. Bij de groep 7-leerlingen ligt dit percentage gelijk aan of zelfs iets lager dan vóór COVID-19. Verder zien we vrij constante verschillen tussen leerlingen naar achtergrondkenmerken en naar schoolweging door de tijd heen.

¹ <https://scholar.harvard.edu/mkraft/publications/interpreting-effect-sizes-education-interventions>.

Kanttekeningen

- Deze resultaten kunnen niet vergeleken worden met de resultaten van de reeks leergroei-factsheets en beleidsrapportages, waar we de periode vóór en sinds COVID-19 vergelijken, aangezien dit andere uitkomstmaten betreft.
- De figuren uit deze beleidsrapportage kunnen niet gerelateerd worden aan beleidsmaatregelen en zijn niet voor de evaluatie daarvan te gebruiken.

Privacy

De leerling- en schoolgegevens uit het NCO en de daarop gebaseerde schoolrapportages zijn vertrouwelijk. Ze worden niet gedeeld met en zijn niet toegankelijk voor het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, de Inspectie van het Onderwijs of anderen. Alle informatie wordt door het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) en onderzoekers van het Nationaal Cohortonderzoek Onderwijs (NCO) in een beveiligde omgeving opgeslagen en bewerkt.

Inhoud

Managementsamenvatting.....	3
1. Inleiding.....	8
2. Taalvaardigheid: 3 ^{de} meting t/m schooljaar 2024/2025	9
3. Rekenvaardigheid: 3 ^{de} meting t/m schooljaar 2024/2025.....	17
4. Verdieping naar leerlingkenmerken: 3 ^{de} meting t/m schooljaar 2024/2025	22
5. Verdieping naar schoolkenmerken: 3 ^{de} meting t/m schooljaar 2024/2025	32
6. Extra analyses – Vaardigheidsscores uitgesplitst naar opleidingsniveau en inkomen ouders	42
7. Extra analyses – Ontwikkeling van gestandaardiseerde vaardigheidsscores op E-toetsen	48
8. Extra analyses – Representativiteitscheck op Cito eindtoetsscore	56
Bijlage I – Technische toelichting.....	57

1. Inleiding

Goede basisvaardigheden in taal en rekenen zijn van cruciaal belang om goed te kunnen functioneren in onze samenleving. Helaas heeft een deel van de leerlingen in het primair onderwijs moeite met de beheersing hiervan.² Kinderen en jongeren hebben basisvaardigheden nodig om alle schoolvakken succesvol te kunnen volgen, maar ook om klaar te zijn voor het vervolgonderwijs en deel te kunnen nemen aan de samenleving. Om die reden is in 2022 het Masterplan basisvaardigheden geïntroduceerd, met als doel om op een duurzame manier de basisvaardigheden van de Nederlandse leerlingen te evalueren en indien nodig te verbeteren.

In deze beleidsrapportage willen we inzicht geven in de ontwikkeling van de basisvaardigheden van leerlingen in het Nederlands basisonderwijs. We kijken naar de Cito-vaardigheidsscores van begrijpend lezen en spelling, ten behoeve van de basisvaardigheid taal. We gebruiken hiervoor data uit de leerlingvolgsystemen en het Nationaal Cohortonderzoek Onderwijs (NCO). In deze beleidsrapportage kijken we voornamelijk naar de eindtoets (E-toets: afname in mei-juni) en bekijken we het beeld van de beheersing van taalvaardigheid tot en met schooljaar 2024/2025. Vergelijkingen met de periode vóór COVID-19 hebben betrekking op schooljaar 2018/2019. De bijbehorende uitgebrachte factsheets dienen als een tweede meting in de reeks factsheets in het kader van het masterplan basisvaardigheden.

We presenteren in deze beleidsrapportage zowel (de ontwikkeling van) absolute vaardigheidsscores als het percentage leerlingen dat een bepaald referentieniveau heeft behaald. Daarnaast zijn enkele extra analyses toegevoegd. Achtergrondinformatie over de dataverzameling, databewerking, en de definities van variabelen die worden gepresenteerd in het beleidsrapport, is te vinden in de “Technische Toelichting” die we bij dit beleidsrapport hebben gemaakt (zie Bijlage I).

² Inspectie van het Onderwijs. 2023. De Staat van het Onderwijs 2023.
<https://www.onderwijsinspectie.nl/documenten/rapporten/2023/05/10/rapport-de-staat-van-het-onderwijs-2023>.

2. Taalvaardigheid: 3de meting t/m schooljaar 2024/2025

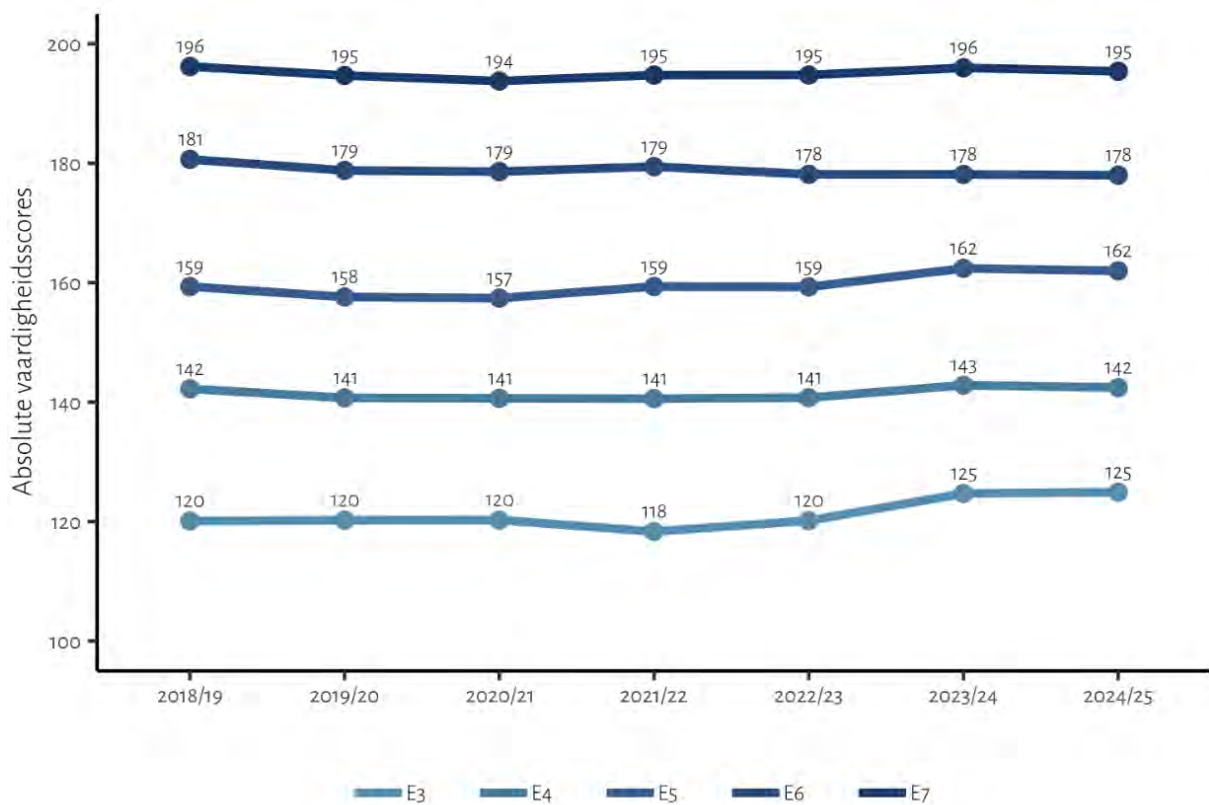
In dit hoofdstuk kijken we naar de ontwikkeling in de taalvaardigheid van Nederlandse leerlingen. Hiervoor kijken we naar de vaardigheidsscores op de domeinen begrijpend lezen en spelling.

Kernpunten

- De vaardigheidsscores zijn over het algemeen relatief stabiel voor begrijpend lezen en spelling.
 - Het startniveau in groep 3 is bij begrijpend lezen in lijn met voorgaand schooljaar en blijft bij spelling (licht) stijgen.
 - Het percentage groep 6- en groep 7-leerlingen dat het referentieniveau 1F **niet** heeft behaald is relatief stabiel gebleven bij begrijpend lezen
-

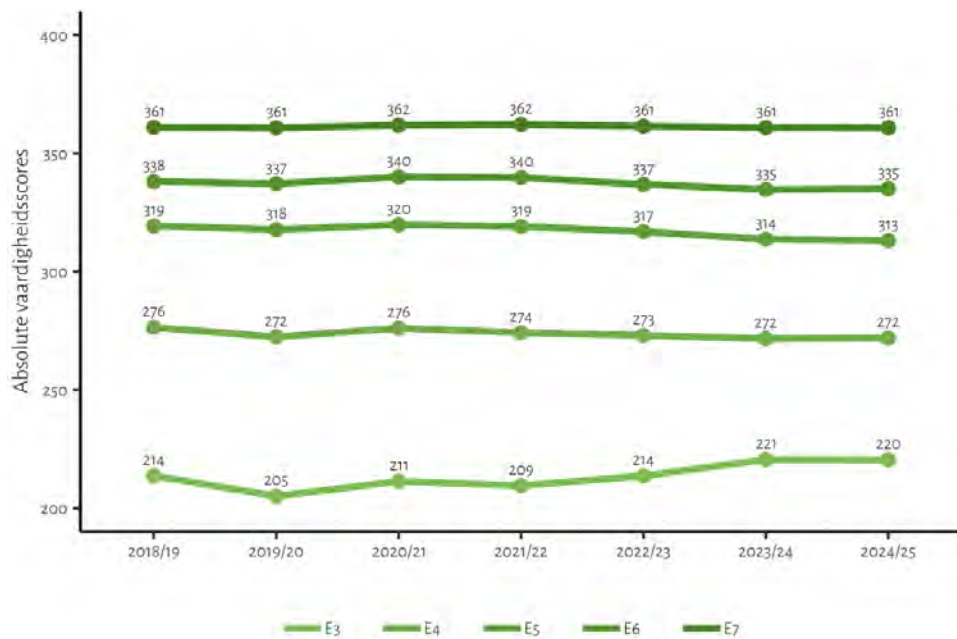
In **Figuur 2.1** en **Figuur 2.2** zien we de gemiddelde vaardigheidsscores voor begrijpend lezen en spelling van de E-toetsen van groep 3 tot en met groep 7 voor de schooljaren 2018/2019 tot en met 2024/2025. Let op, de vaardigheidsscores van de E-toetsen begrijpend lezen en spelling zijn niet met elkaar te vergelijken omdat ze een andere schaal hebben.

In **Figuur 2.1** zien we dat de vaardigheidsscores op de E-toetsen voor begrijpend lezen door de tijd heen relatief stabiel zijn gebleven. De vaardigheidsscores in groep 3 en 5 laten een stijgende lijn zien, en in groep 3 zien we zelfs een betekenisvol verschil tussen het eerste en laatste schooljaar in de reeks. In groep 6 en 7 zien we nog steeds iets lagere vaardigheidsscores in vergelijking met het eerste schooljaar in de reeks, maar de verschillen zijn niet noemenswaardig groot.

Figuur 2.1. Absolute vaardigheidsscores voor de E-toets **begrijpend lezen** voor groep 3 t/m 7, schooljaren 2018/2019 t/m 2024/2025

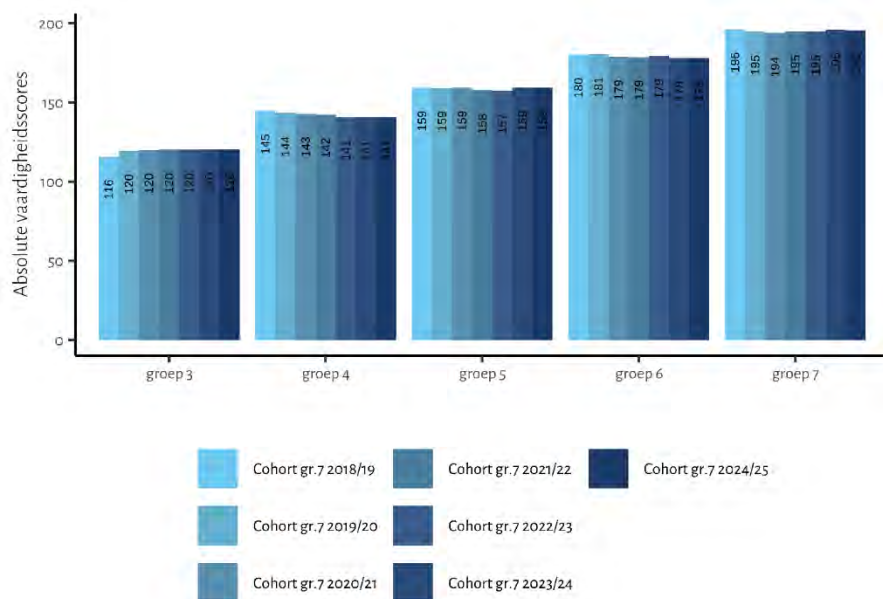
Uit **Figuur 2.2** wordt duidelijk dat de behaalde vaardigheidsscores op de E-toetsen voor spelling relatief stabiel zijn gebleven tussen 2018/2019 en 2024/2025. Wel geldt dat in 2024/2025 de vaardigheidsscores nog steeds lager zijn dan in het begin van deze reeks. Vooral in groep 5 zien we nog een groot verschil. Een uitzondering is groep 3: hier zien we een betekenisvolle stijging van 6 vaardigheidspunten.

Figuur 2.2. Absolute vaardigheidsscores voor de E-toets spelling voor groep 3 t/m 7, schooljaren 2018/2019 t/m 2024/2025

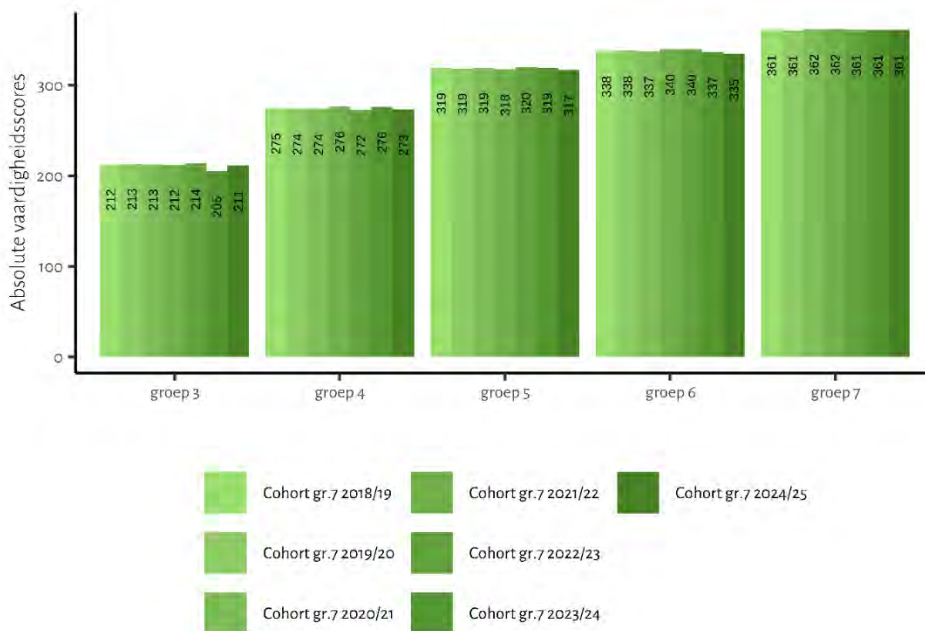
In **Figuur 2.3** en **Figuur 2.4** presenteren we de absolute vaardigheidsscores van de E-toetsen per cohort. Hierdoor kunnen we leerlingen van groep 3 tot en met 7 volgen gedurende hun hele basisschooltijd. We laten zeven cohorten zien. **Figuur 2.3** toont de resultaten voor begrijpend lezen en **Figuur 2.4** voor spelling.

Wanneer we de cohorten met elkaar vergelijken komt uit **Figuur 2.3** een heel stabiel beeld naar voren. Er is in alle groepen zeer weinig verschil tussen de cohorten.

Figuur 2.3. Absolute vaardigheidsscores op de E-toetsen **begrijpend lezen** voor de groep 7-cohorten 2018/2019 t/m 2024/2025

Ook in **Figuur 2.4** zien we dat de absolute vaardigheidsscores voor leerlingen voor ieder cohort nagenoeg hetzelfde zijn gebleven, op een enkele uitschieter na. Zo zien we bijvoorbeeld voor cohort 2023/2024 in groep 3 lagere vaardigheidsscores in vergelijking met de andere cohort, echter dit lijkt in 2024/2025 alweer hersteld te hebben.

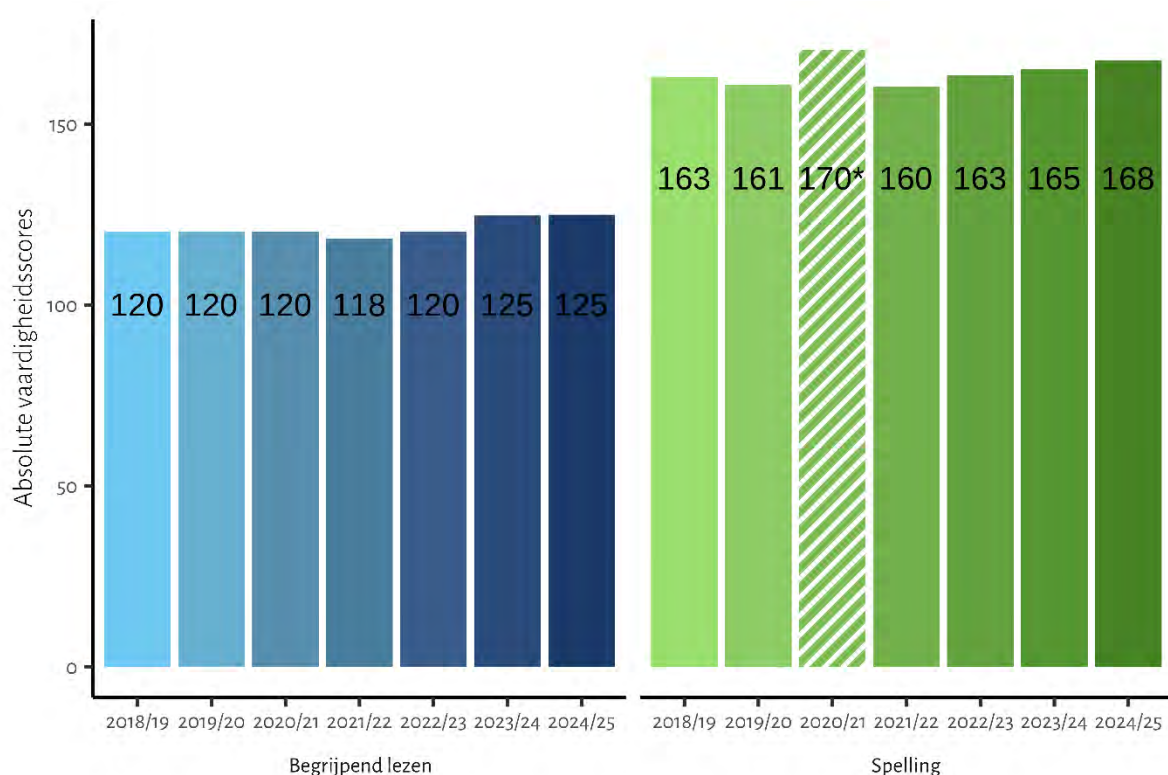

Figuur 2.4. Absolute vaardigheidsscores op de E-toetsen spelling voor de groep 7-cohorten van 2018/2019 t/m 2024/2025

Figuur 2.5 laat het startniveau van groep 3-leerlingen zien, weergegeven door de eerste toets die deze leerlingen hebben gemaakt in groep 3. Voor begrijpend lezen zijn dat de E-toetsen, voor spelling de M-toetsen. Merk op dat de behaalde vaardigheidsscores niet met elkaar te vergelijken zijn omdat het andere schalen betreft.

Bij begrijpend lezen zien we dat leerlingen in de getoonde schooljaren vergelijkbare vaardigheidsscores behaalden tussen 2018/2019 en 2022/2023. Er is een duidelijke stijging in schooljaar 2023/2024, die ook in 2024/2025 standhoudt.

Bij spelling zien we in de afgelopen schooljaren een stijgende lijn, waarbij de vaardigheidsscores in 2024/2025 zelfs noemenswaardig hoger liggen dan in het begin van de reeks.

Figuur 2.5. Startniveau van leerlingen **begrijpend lezen** en **spelling** in groep 3 weergegeven in absolute vaardigheidsscores (E-toetsen voor begrijpend lezen, M-toetsen voor spelling), schooljaren 2018/2019 t/m 2024/2025

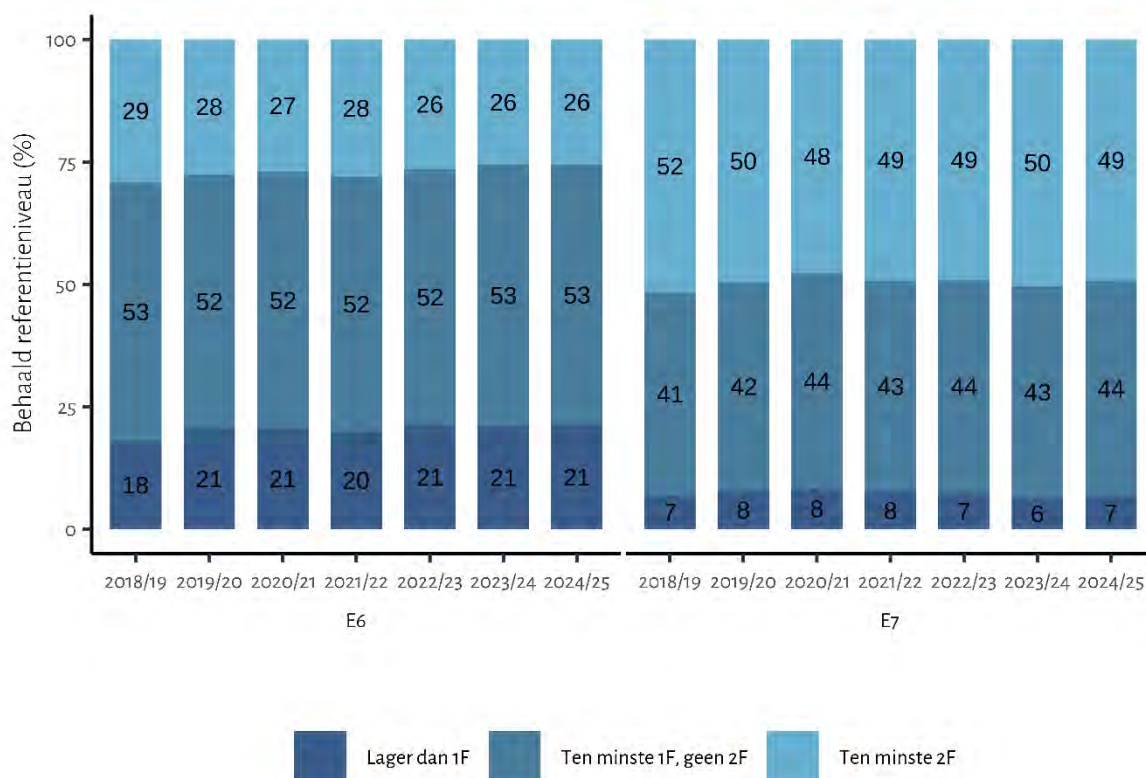
Noot: De absolute vaardigheidsscore in het schooljaar 2020/2021 voor spelling wijkt af van de andere schooljaren. Enerzijds werd de M-toets gemiddeld 6 weken later afgenomen, anderzijds zaten we toen midden in de COVID-19 pandemie. Omdat onduidelijk is of we daardoor een hogere, gelijke of juist een lagere score zouden moeten verwachten is de gemiddelde vaardigheidsscore in 2020/2021 bij spelling niet goed te interpreteren of te vergelijken met de andere schooljaren.

Naast vaardigheidsscores worden behaalde resultaten ook in referentieniveaus uitgedrukt. In **Figuur 2.6** laten we zien hoeveel procent van de leerlingen in groep 6 en 7 onder het fundamenteel niveau 1F zit, op het fundamenteel niveau 1F zit en hoeveel procent van de leerlingen het streefniveau 2F of hoger heeft behaald. Deze vergelijking kunnen we alleen voor begrijpend lezen laten zien.

Figuur 2.6 laat voor groep 6-leerlingen zien dat het percentage leerlingen dat het fundamenteel niveau 1F heeft behaald relatief stabiel is gebleven in de afgelopen schooljaren. Daarmee ligt het percentage leerlingen dat het fundamenteel niveau 1F niet heeft behaald nog steeds iets hoger dan aan het begin

van de reeks. Daarnaast zien we ook dat het aantal leerlingen dat ten minste het streefniveau 2F heeft behaald nog steeds niet op het niveau van vóór COVID-19 ligt.

Bij de groep 7-leerlingen is het percentage leerlingen dat het fundamenteel niveau 1F heeft behaald over de afgelopen schooljaren relatief stabiel gebleven. Ditzelfde geldt voor de leerlingen die tenminste het fundamenteel niveau 2F hebben behaald. Wel is het aandeel leerlingen dat 2F heeft behaald nog steeds lager dan vóór COVID-19.

Figuur 2.6. Percentage leerlingen dat een referentieniveau 1F en 2F behaald heeft voor **begrijpend lezen** voor de E-toets groep 6 en 7, schooljaren 2018/2019 t/m 2024/2025

Noot: Aangezien er slechts één drempelwaarde is, is het logisch dat leerlingen uit groep 6 over het algemeen minder vaak minstens het fundamenteel niveau 1F behalen dan leerlingen uit groep 7.

Let op

- Deze nieuwe (reeks) factsheets kunnen niet vergeleken worden met de resultaten van de reeks leergroei-factsheets, aangezien dit andere uitkomstmaten betreft.
 - Veranderingen in de samenstelling van de (historische) dataset van scholen en leerlingen kunnen leiden tot kleine verschillen in statistieken vergeleken met eerdere beleidsrapportages.
 - De figuren uit dit beleidsrapport kunnen niet gerelateerd worden aan beleidsmaatregelen en zijn niet voor de evaluatie daarvan te gebruiken.
-

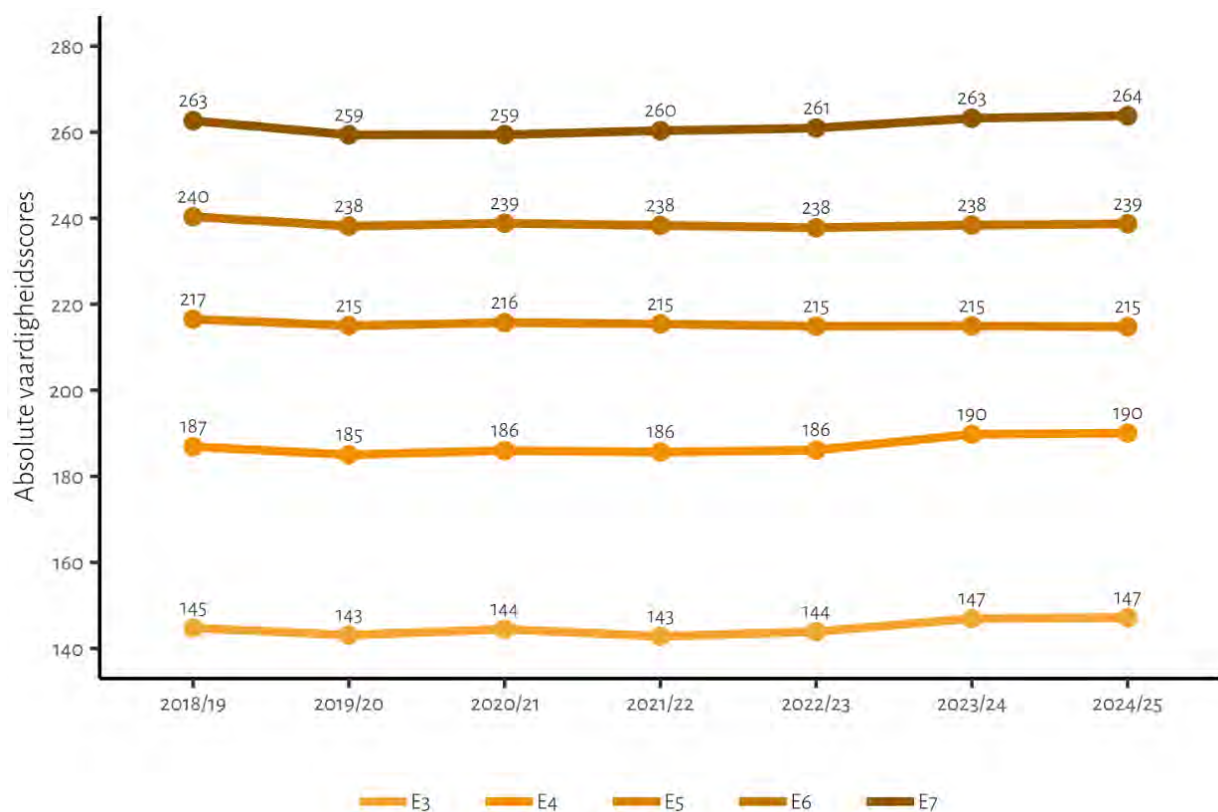
3. Rekenvaardigheid: 3de meting t/m schooljaar 2024/2025

In dit hoofdstuk kijken we naar de ontwikkeling in de rekenvaardigheid van Nederlandse leerlingen.

Kernpunten

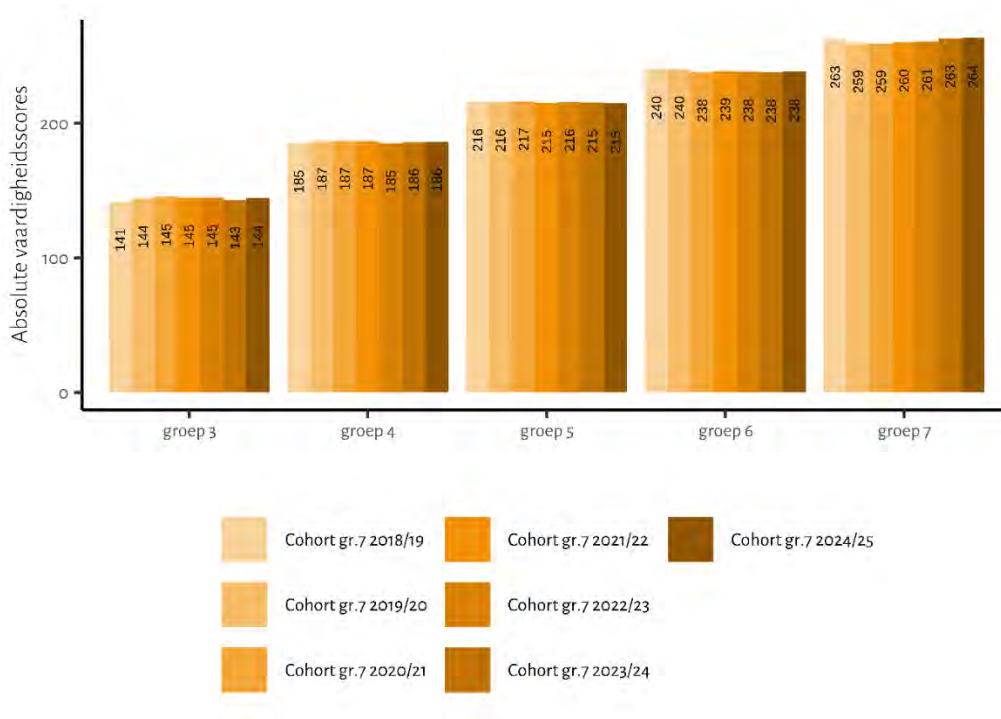
- Over het algemeen zijn de vaardigheidsscores voor rekenen-wiskunde relatief stabiel.
 - Het startniveau van rekenen-wiskunde in groep 3 blijft licht stijgend vanaf schooljaar 2022/2023.
 - Het percentage groep 6- en groep 7-leerlingen dat het referentieniveau 1F niet heeft behaald lijkt te dalen, maar in groep 6 ligt dat percentage nog steeds hoger dan vóór COVID-19.
-

In **Figuur 3.1** zien we de gemiddelde vaardigheidsscores voor rekenen-wiskunde op de E-toetsen voor de schooljaren 2018/2019 tot en met 2024/2025. Per groep zijn de verschillen tussen de schooljaren allemaal kleiner dan 3 vaardigheidspunten en daardoor als niet noemenswaardig groot te beschouwen. We merken wel op dat de vaardigheidsscores in groep 5 en 6 nog steeds lager zijn dan in de periode vóór COVID-19, maar de verschillen zijn niet noemenswaardig groot.

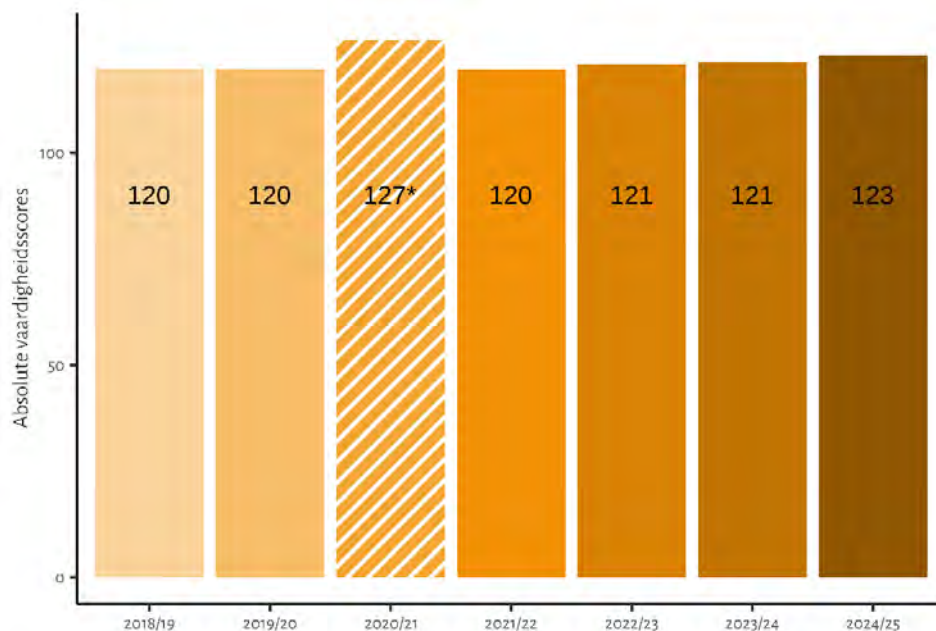
Figuur 3.1. Absolute vaardigheidsscores voor de E-toets rekenen-wiskunde voor groep 3 t/m 7, schooljaren 2018/2019 t/m 2024/2025

Wanneer we de cohorten met elkaar vergelijken komt uit **Figuur 3.2** een heel stabiel beeld naar voren. Er is in alle leerjaren zeer weinig verschil tussen de cohorten. Opvallend is wel dat we de dip van het COVID-19 schooljaar 2019/2020 wel enigszins terug blijven zien in het figuur. We zien dit bij de groep 3-leerlingen van het 2023/2024 cohort, groep 4-leerlingen van het 2022/2023 cohort, groep 5-leerlingen van het 2021/2022 cohort, groep 6-leerlingen van het 2021/2020 cohort en groep 7-leerlingen van het 2019/2020 cohort. Echter zijn deze verschillen nooit meer dan 5 vaardigheidspunten en daarom niet noemenswaardig groot.

Figuur 3.2. Absolute vaardigheidsscores op E-toetsen rekenen-wiskunde voor de groep 7-cohorten van 2018/2019 t/m 2024/2025

Figuur 3.3 geeft het startniveau van groep 3-leerlingen weer. We zien dat groep 3-leerlingen in het schooljaar 2019/2020 gemiddeld een vaardigheidsscore van 120 behalen. In de laatste drie schooljaren zien we een lichte stijging naar een gemiddelde vaardigheidsscore van 123 in schooljaar 2024/2025. Echter, is het verschil met de periode daarvoor niet noemenswaardig groot en kan daarom niet als betekenisvol beschouwd worden.

Figuur 3.3. Startniveau van leerlingen rekenen-wiskunde in groep 3 weergegeven in absolute vaardigheidsscores van M-toetsen, schooljaren 2018/2019 t/m 2024/2025

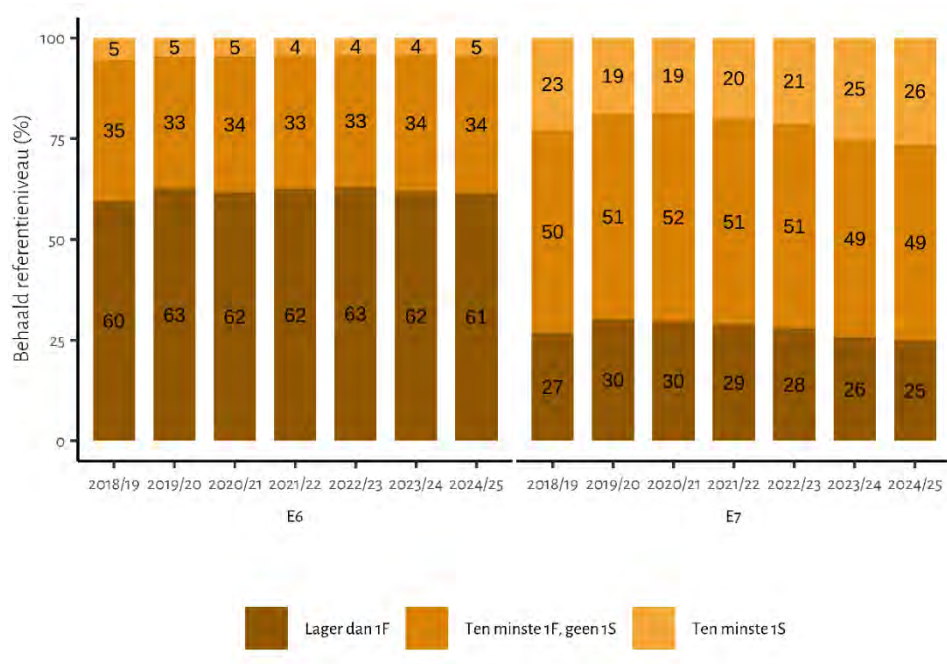
Noot: De absolute vaardigheidsscore in het schooljaar 2020/2021 voor spelling wijkt af van de andere schooljaren. Enerzijds werd de M-toets gemiddeld 6 weken later afgenomen, anderzijds zaten we toen midden in de COVID-19 pandemie. Omdat onduidelijk is of we daardoor een hogere, gelijke of juist een lagere score zouden moeten verwachten is de gemiddelde vaardigheidsscore in 2020/2021 niet goed te interpreteren of te vergelijken met de andere schooljaren.

Naast vaardigheidsscores worden de behaalde resultaten ook in referentieniveaus uitgedrukt. In **Figuur 3.4** laten we zien hoeveel procent van de leerlingen in groep 6 en 7 onder het fundamenteel niveau 1F zit, op het fundamenteel niveau 1F zit en hoeveel procent van de leerlingen het streefniveau 1S of hoger heeft behaald.

Figuur 3.4 laat zien dat het percentage groep 6-leerlingen dat het fundamenteel niveau 1F niet heeft behaald lijkt te dalen in de afgelopen schooljaren. Echter, deze daling is nog steeds niet noemenswaardig groot en het percentage ligt nog steeds hoger dan vóór COVID-19. Ook het percentage leerlingen dat tenminste het fundamenteel niveau 1F heeft behaald ligt in het schooljaar 2024/2025 nog steeds iets lager dan vóór COVID-19.

Bij de groep 7-leerlingen zien we een positiever beeld: het percentage leerlingen dat het fundamenteel niveau 1F *niet* heeft behaald is in 2024/2025 verder gezakt met 1 procentpunt, en ligt

daarmee net als in 2023/2024 lager dan vóór COVID-19. Dit vertaalt zich in een toename in het percentage leerlingen dat ten minste het streefniveau 1S heeft behaald.

Figuur 3.4. Percentage leerlingen dat referentieniveau 1F en 1S behaalt voor rekenen-wiskunde voor de E-toets groep 6 en 7, schooljaren 2018/2019 t/m 2024/2025

Noot: Aangezien er slechts één drempelwaarde is, is het logisch dat leerlingen uit groep 6 over het algemeen minder vaak minstens het fundamenteel niveau 1F behalen dan leerlingen uit groep 7.

Let op

- Deze nieuwe (reeks) factsheets kunnen niet vergeleken worden met de resultaten van de reeks leergroei-factsheets, aangezien dit andere uitkomstmaten betreft.
- Veranderingen in de samenstelling van de (historische) dataset van scholen en leerlingen kunnen leiden tot kleine verschillen in statistieken vergeleken met eerdere beleidsrapportages.
- De figuren uit dit beleidsrapport kunnen niet gerelateerd worden aan beleidsmaatregelen en zijn niet voor de evaluatie daarvan te gebruiken.

4. Verdieping naar leerlingkenmerken: 3de meting t/m schooljaar 2024/2025

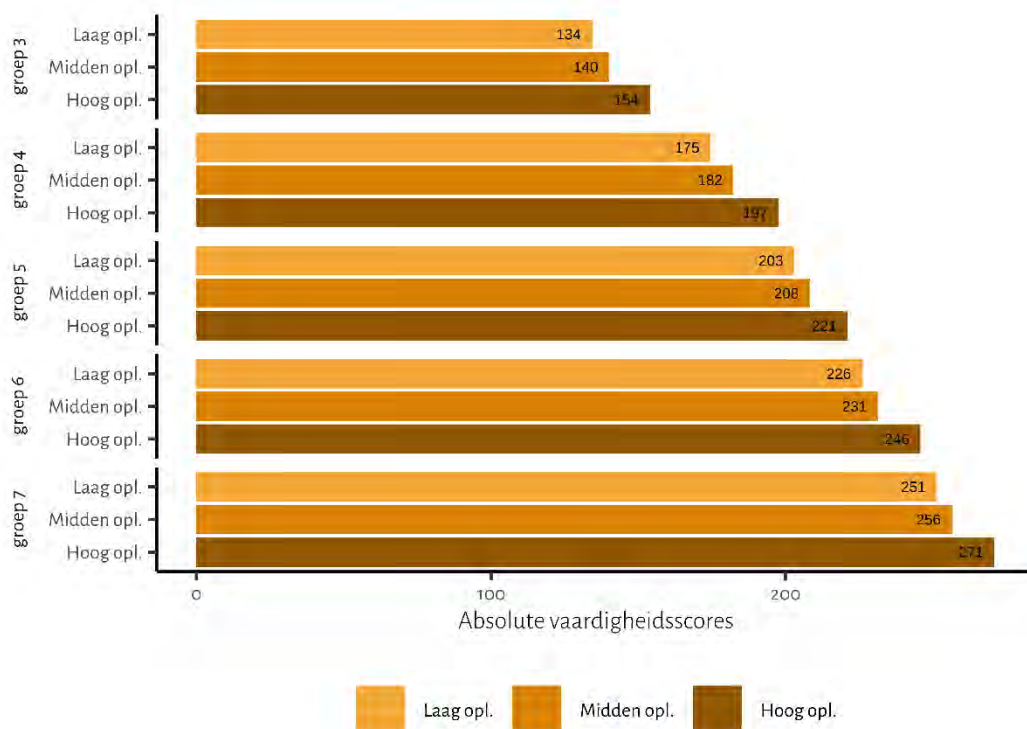
In dit hoofdstuk komen drie analyses van hoofdstuk 2 en 3 terug: de ontwikkeling van de gemiddelde vaardigheidsscores, de cohortanalyse en de vertaling van de vaardigheidsscores naar referentieniveaus voor groep 6 en 7. Elke analyse wordt uitgesplitst naar opleidingsniveau ouders, gezinssamenstelling of geslacht, en is gebaseerd op de absolute vaardigheidsscores van rekenen-wiskunde voor schooljaar 2024/2025.

Kernpunten

- Over het algemeen behalen leerlingen met hoogopgeleide ouders, leerlingen uit tweeoudergezinnen en jongens hogere vaardigheidsscores in rekenen-wiskunde vergeleken met leerlingen met midden- en laagopgeleide ouders, leerlingen uit eenoudergezinnen en meisjes.
 - Het percentage leerlingen dat in groep 6 en 7 tenminste het fundamenteel niveau 1F heeft behaald in rekenen-wiskunde is hoger bij leerlingen met hoogopgeleide ouders, leerlingen uit tweeoudergezinnen en jongens.
-

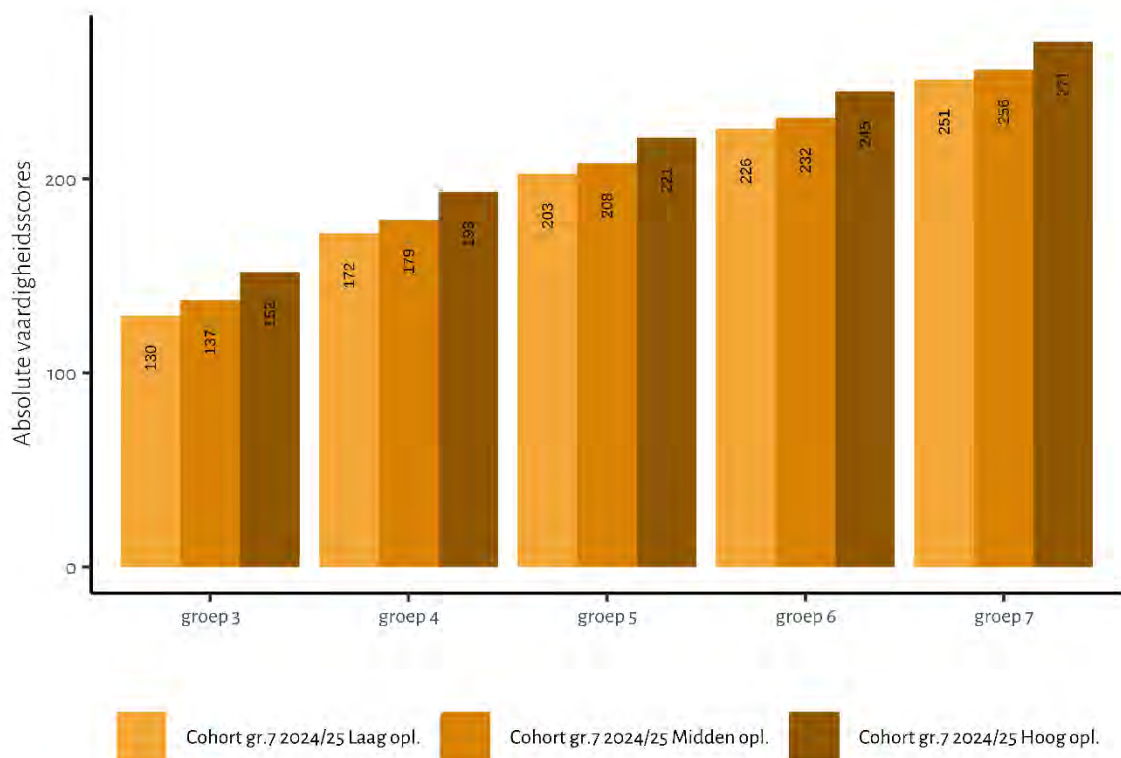
Vaardigheidsscores naar opleidingsniveau ouders

Figuur 4.1 laat de gemiddelde vaardigheidsscores van leerlingen op de E-toetsen van groep 3 tot en met groep 7 zien, naar opleidingsniveau van ouders voor schooljaar 2024/2025. Leerlingen met hoogopgeleide ouders scoren in iedere groep gemiddeld ongeveer 20 vaardigheids punten hoger dan leerlingen met laagopgeleide ouders. Hetzelfde beeld zien we bij begrijpend lezen en spelling al zijn bij spelling de verschillen iets kleiner en bij begrijpend lezen iets groter (niet getoond in figuur).

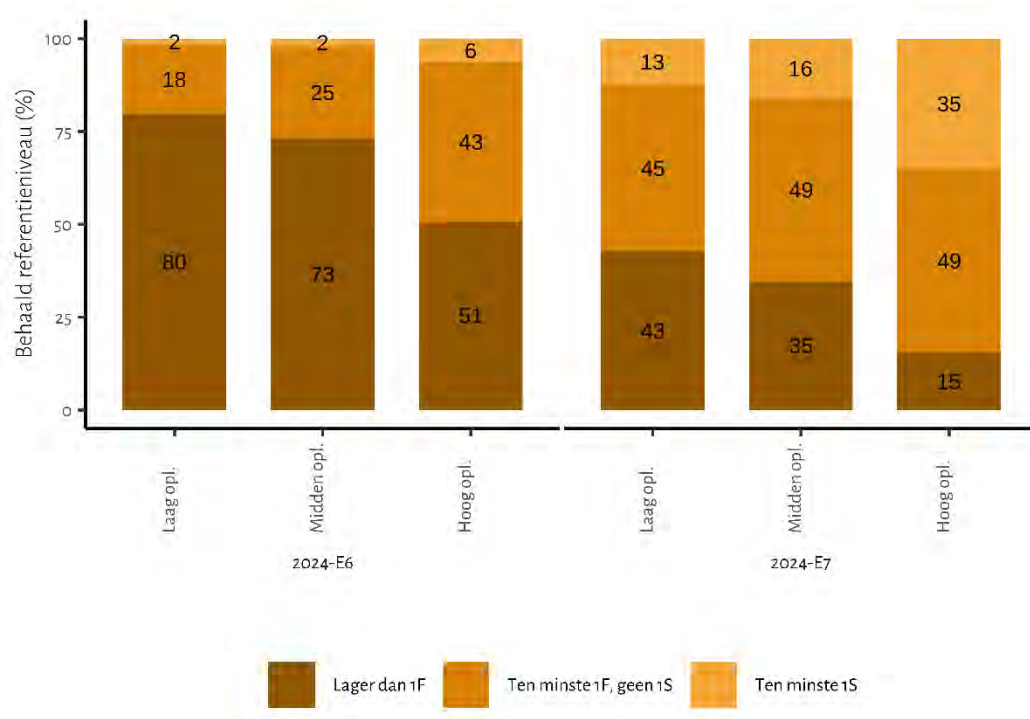
Figuur 4.1. Absolute vaardigheidsscores voor de E-toets rekenen-wiskunde naar **opleidingsniveau ouders** voor groep 3 t/m 7 (schooljaar 2024/2025)

In **Figuur 4.2** zien we de gemiddelde vaardigheidsscores voor rekenen-wiskunde op E-toetsen naar opleidingsniveau ouders voor het groep 7-cohort 2024/2025. Deze leerlingen zaten in het schooljaar 2020/2021 in groep 3 en in het schooljaar 2024/2025 in groep 7. We zien dat leerlingen met hoogopgeleide ouders gemiddeld een hogere vaardigheidsscore behalen vergeleken met leerlingen met midden- en laagopgeleide ouders. Dit zien we ook terug bij begrijpend lezen en spelling (niet getoond in figuur).

Figuur 4.2. Absolute vaardigheidsscores voor de E-toets rekenen-wiskunde voor de groep 7-cohort 2024/2025, naar **opleidingsniveau ouders**

In **Figuur 4.3** zetten we de vaardigheidsscores om naar referentieniveaus en splitsen we deze uit naar het opleidingsniveau van ouders. De figuur toont dit zowel voor groep 6-leerlingen (links) als voor groep 7-leerlingen (rechts). **Figuur 4.3** toont dat in groep 6 ongeveer 20% van de leerlingen met laagopgeleide ouders, iets meer dan 25% van de leerlingen met midden opgeleide ouders en ongeveer 50% van de leerlingen met hoogopgeleide ouders tenminste het fundamenteel niveau 1F heeft behaald. In groep 7 liggen deze percentages op ongeveer 55% (laagopgeleide ouders), ongeveer 65% (midden opgeleide ouders) en ongeveer 85% (hoogopgeleide ouders). Verder zien we dat leerlingen met hoogopgeleide ouders het vaakst het streefniveau 1S behalen. Daarentegen valt op dat leerlingen met laagopgeleide ouders het vaakst het fundamenteel niveau 1F niet behalen. Voor begrijpend lezen kunnen we dezelfde conclusies trekken (niet getoond in figuur).

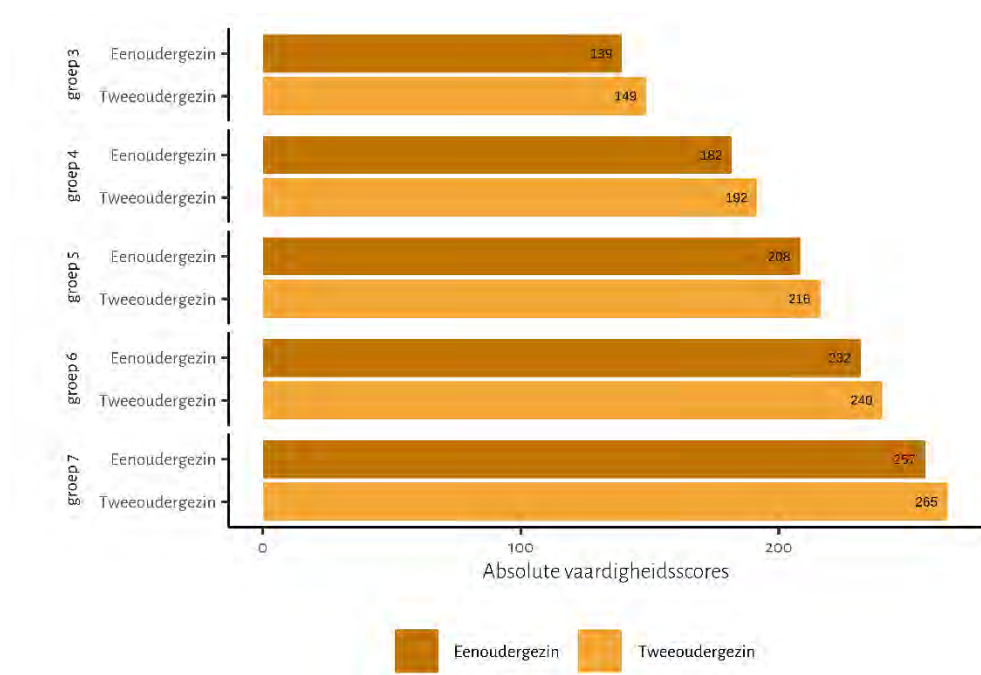

Figuur 4.3. Percentage leerlingen dat een referentieniveau 1F en 1S behaald heeft in **groep 6 en 7**, naar **opleidingsniveau ouders** aan de hand van vaardigheidsscores op E-toetsen voor rekenen-wiskunde (schooljaar 2024/2025)

Noot: Aangezien er slechts één drempelwaarde is, is het logisch dat leerlingen uit groep 6 over het algemeen minder vaak minstens het fundamenteel niveau 1F behalen dan leerlingen uit groep 7.

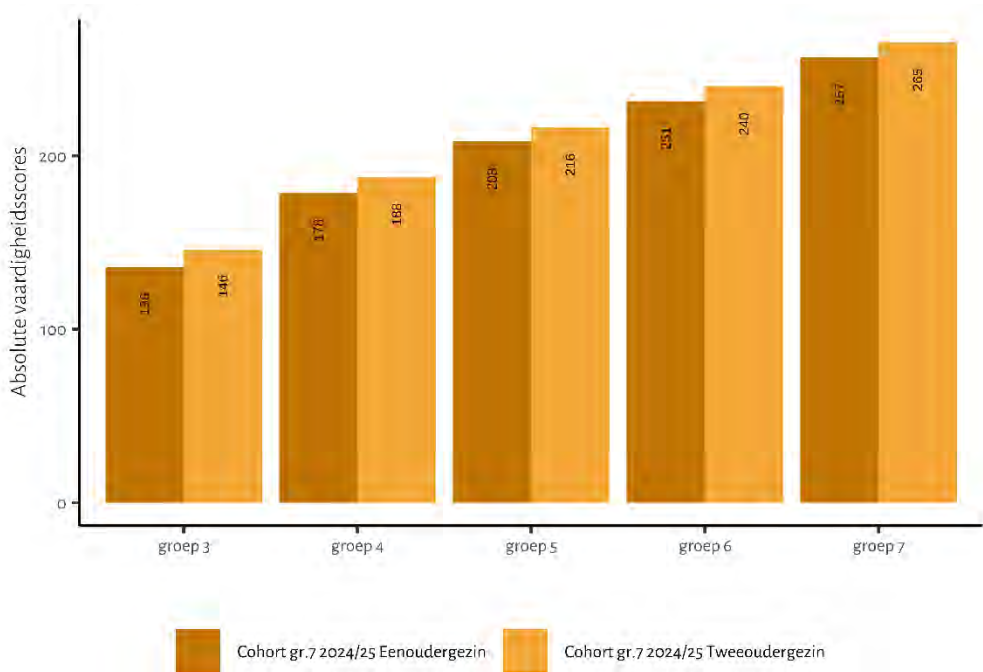
Vaardigheidsscores naar gezinssamenstelling

Figuur 4.4 laat de gemiddelde vaardigheidsscores van de E-toetsen van groep 3 tot en met groep 7 naar gezinssamenstelling zien, als een indicator voor stabiliteit in het huishouden. Leerlingen van eenoudergezinnen behalen gemiddeld lagere vaardigheidsscores dan leerlingen van tweeoudergezinnen. De grootte van het verschil ligt tussen de 8 en 10 vaardigheids punten. Ook bij begrijpend lezen en spelling zien we dat leerlingen van eenoudergezinnen lagere vaardigheidsscores behalen (niet getoond in figuur).

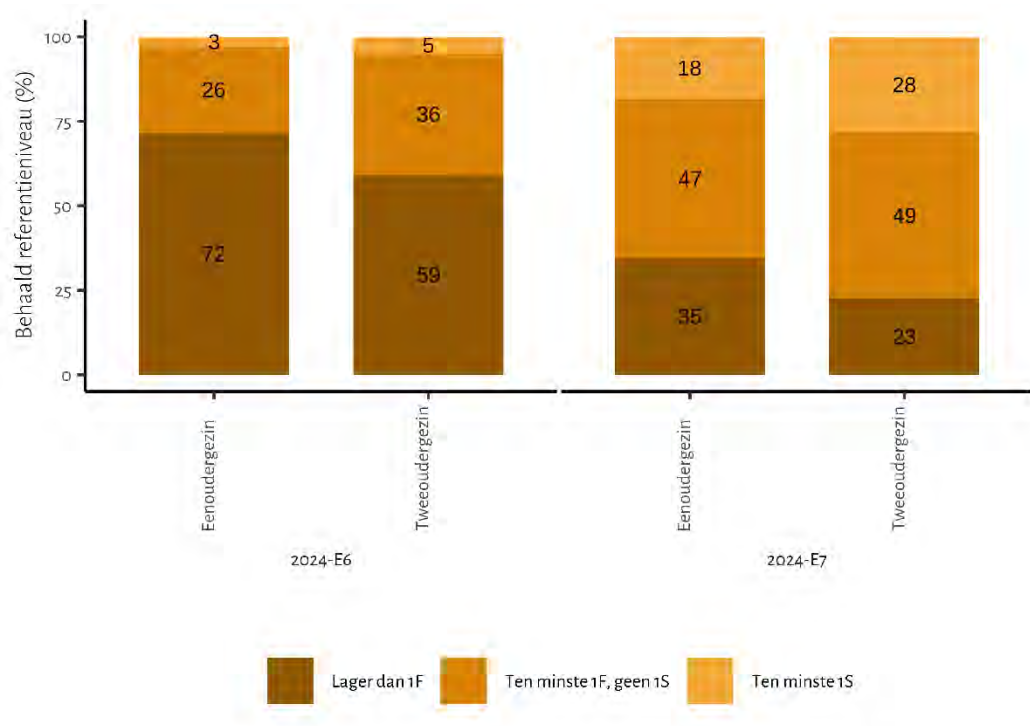
Figuur 4.4. Absolute vaardigheidsscores voor de E-toets rekenen-wiskunde naar gezinssamenstelling voor groep 3 t/m 7 (schooljaar 2024/2025)

In **Figuur 4.5** zien we de cohortanalyse voor het groep 7-cohort 2024/2025 uitgesplitst naar gezinssamenstelling. Ook hier zien we dat leerlingen van eenoudergezinnen gemiddeld lagere vaardigheidsscores behalen dan leerlingen van tweeoudergezinnen. Het verschil in de vaardigheidsscores tussen de groepen is overal ongeveer even groot. Hetzelfde zien we bij de vaardigheidsscores van begrijpend lezen en spelling (niet getoond in figuur).

Figuur 4.5. Absolute vaardigheidsscores voor de E-toets rekenen-wiskunde voor het groep 7-cohort 2024/2025, naar gezinssamenstelling

Figuur 4.6 laat zien dat leerlingen van eenoudergezinnen vaker het fundamenteel niveau 1F niet behalen dan leerlingen uit tweeoudergezinnen. Bijna 30% van de groep 6-leerlingen uit eenoudergezinnen behaalt minstens het fundamenteel niveau 1F, voor leerlingen uit tweeoudergezinnen ligt dit op bijna 40%. In groep 7 behaalt 65% van de leerlingen uit eenoudergezinnen tenminste het fundamenteel niveau 1F en ruim 75% van de leerlingen uit tweeoudergezinnen. Daarnaast behalen leerlingen uit tweeoudergezinnen vaker het streefniveau. De percentages zijn iets anders bij begrijpend lezen, maar het beeld dat leerlingen van tweeoudergezinnen vaker minstens het fundamenteel niveau 1F behalen blijft hetzelfde (niet getoond in figuur).

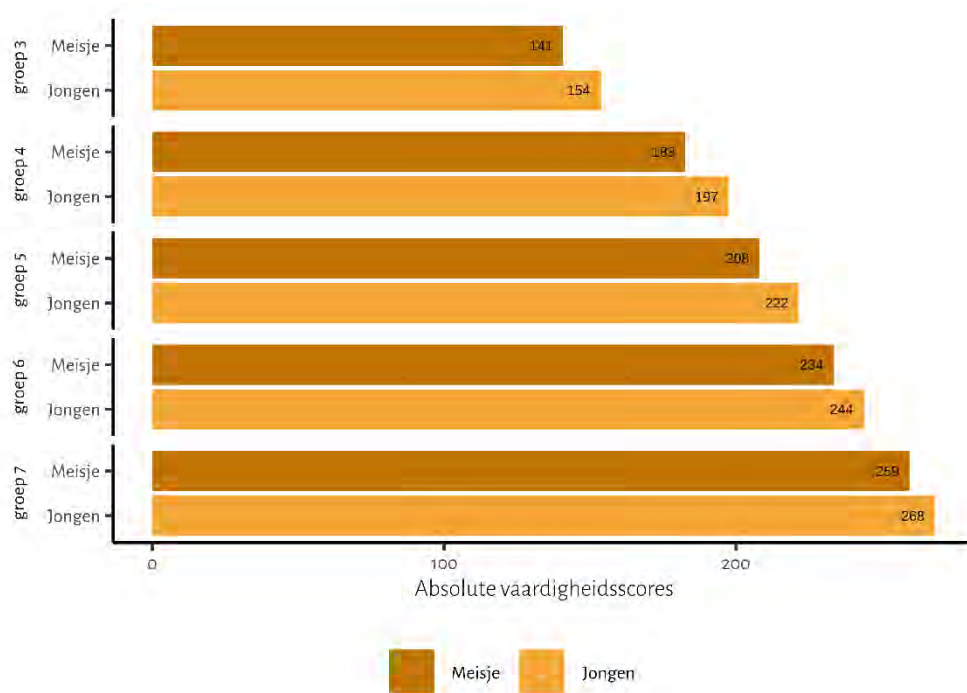

Figuur 4.6. Percentage leerlingen dat een referentieniveau 1F en 1S behaald heeft in **groep 6 en 7**, naar **gezinssamenstelling** aan de hand van E-toetsen voor rekenen-wiskunde (schooljaar 2024/2025)

Noot: Aangezien er slechts één drempelwaarde is, is het logisch dat leerlingen uit groep 6 over het algemeen minder vaak minstens het fundamenteel niveau 1F behalen dan leerlingen uit groep 7.

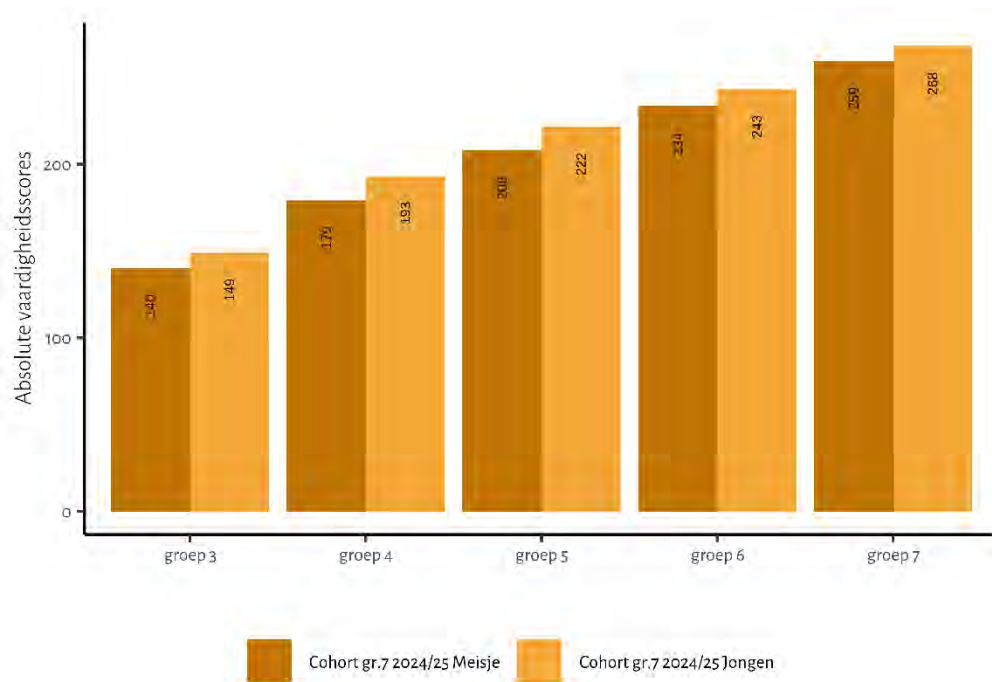
Vaardigheidsscores naar geslacht

In **Figuur 4.7** zien we dat jongens gemiddeld hogere vaardigheidsscores behalen voor rekenen-wiskunde dan meisjes in het schooljaar 2024/2025. Bij begrijpend lezen zien we enkel een noemenswaardig verschil in groep 5, waarbij de meisjes een hogere vaardigheidsscore behalen dan jongens (niet getoond in figuur). Bij spelling zien we geen noemenswaardige verschillen (niet getoond in figuur).

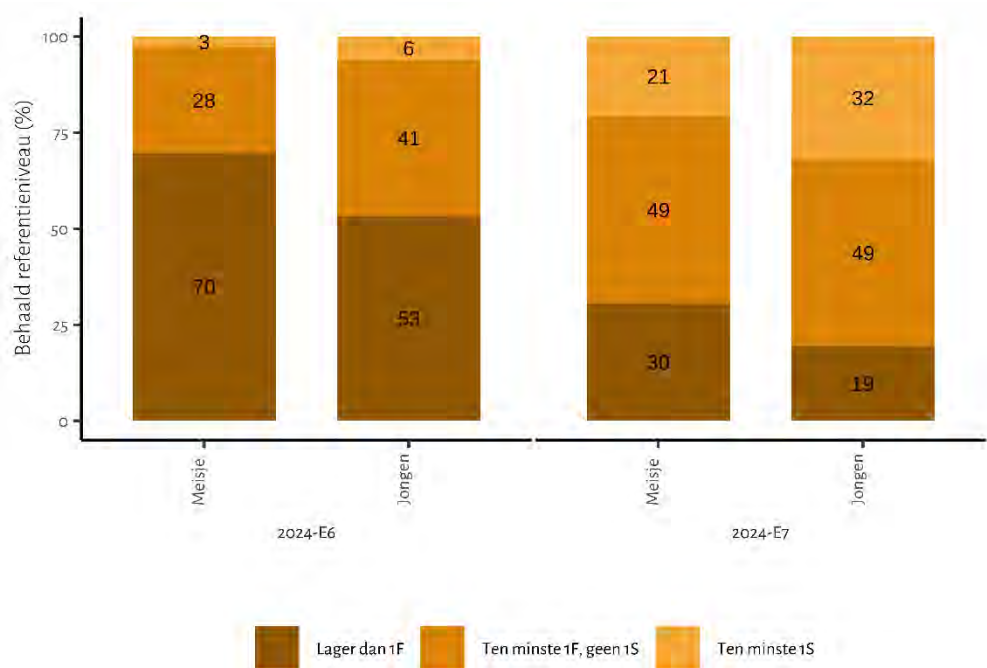
Figuur 4.7. Absolute vaardigheidsscores voor de E-toets rekenen-wiskunde naar **geslacht** voor groep 3 t/m 7 (schooljaar 2024/2025)

In **Figuur 4.8** zien we in de cohortanalyse terug dat jongens gemiddeld hogere vaardigheidsscores in rekenen-wiskunde behalen in vergelijking met meisjes. Dat verschil is voor groep 4- en groep 5-leerlingen het grootst. Bij begrijpend lezen zien we enkel dat meisjes in groep 5 hogere vaardigheidsscores behalen dan jongens en bij spelling zien we geen noemenswaardige verschillen tussen jongens en meisjes (niet getoond in figuur).

Figuur 4.8. Absolute vaardigheidsscores voor de E-toets rekenen-wiskunde voor het groep 7-cohort 2024/2025, naar **geslacht**

Figuur 4.9 geeft de behaalde referentieniveaus weer van meisjes en jongens in groep 6 en groep 7. In groep 6 wordt het fundamenteel niveau 1F door ongeveer 30% van de meisjes en ongeveer 45% van de jongens behaald. In groep 7 ligt dit percentage voor meisjes op ongeveer 70% en voor de jongens op ongeveer 80%. Bij begrijpend lezen vinden we het omgekeerde, jongens halen hierbij vaker het fundamenteel niveau 1F niet (niet getoond in figuur).

Figuur 4.9. Percentage leerlingen dat een referentieniveau 1F en 1S behaald heeft in **groep 6 en 7**, naar **geslacht** aan de hand van vaardigheidsscores E-toetsen voor rekenen-wiskunde (schooljaar 2024/2025)

Noot: Aangezien er slechts één drempelwaarde is, is het logisch dat leerlingen uit groep 6 over het algemeen minder vaak minstens het fundamenteel niveau 1F behalen dan leerlingen uit groep 7.

Let op

- Deze nieuwe (reeks) factsheets kunnen niet vergeleken worden met de resultaten van de reeks leergroei-factsheets, aangezien dit andere uitkomstmaten betreft.
- Veranderingen in de samenstelling van de (historische) dataset van scholen en leerlingen kunnen leiden tot kleine verschillen in statistieken vergeleken met eerdere factsheets.
- De figuren uit deze factsheets kunnen niet gerelateerd worden aan beleidsmaatregelen en zijn niet voor de evaluatie daarvan te gebruiken.

5. Verdieping naar schoolkenmerken: 3de meting t/m schooljaar 2024/2025

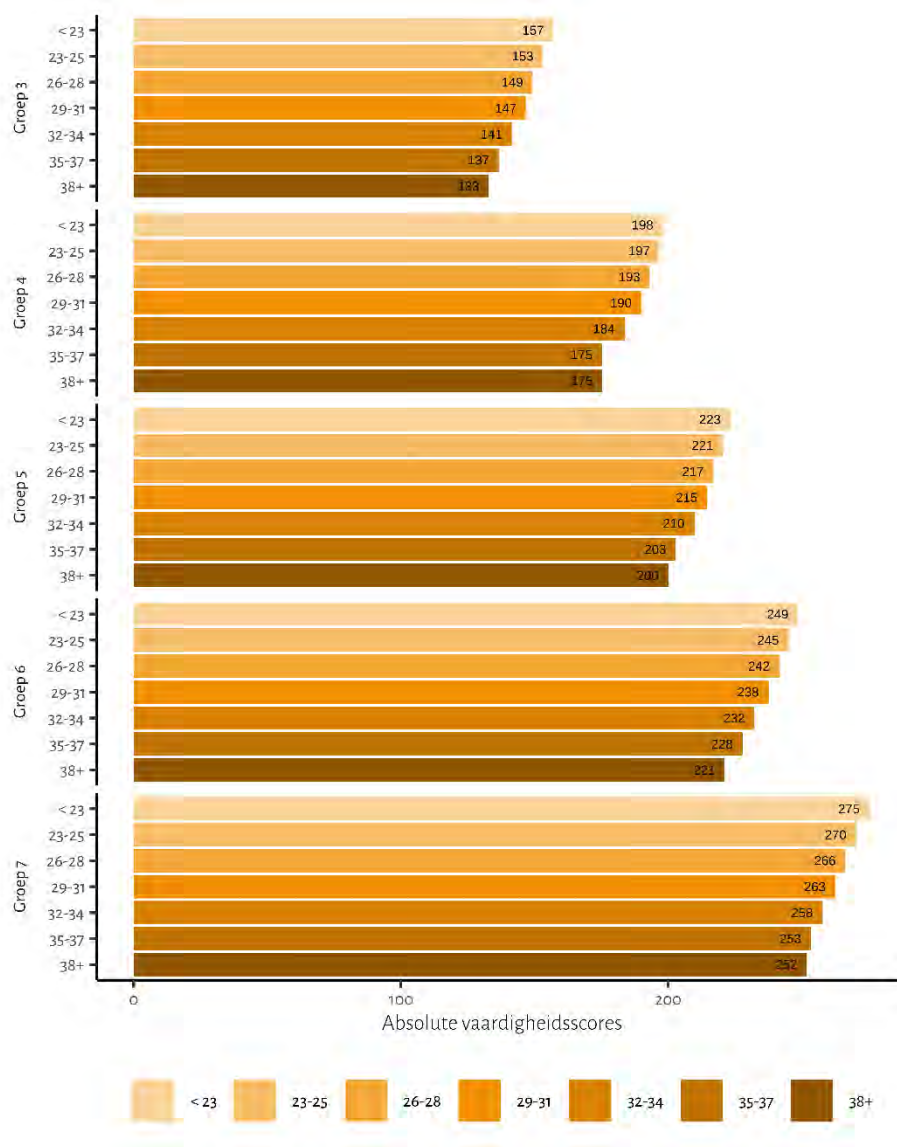
In dit hoofdstuk komen drie analyses van hoofdstuk 2 en 3 terug: de ontwikkeling van gemiddelde vaardigheidsscores, de cohortanalyse en de vertaling van vaardigheidsscores naar referentieniveaus voor groep 6 en 7. Elke analyse wordt uitgesplitst naar schoolweging, stedelijkheid of schoolgrootte, en is gebaseerd op de absolute vaardigheidsscores van rekenen-wiskunde voor schooljaar 2024/2025.

Kernpunten

- Leerlingen op scholen met een lage schoolweging behalen gemiddeld hogere rekenen-wiskunde vaardigheidsscores vergeleken met leerlingen op scholen met een hoge schoolweging. Dit zien we ook terug in het percentage leerlingen dat minstens het fundamenteel niveau 1F behaalt.
- Bij rekenen-wiskunde zijn er weinig verschillen in de gemiddelde absolute vaardigheidsscores en het percentage leerlingen dat het fundamenteel niveau 1F heeft behaald wanneer we een uitsplitsing maken naar stedelijkheid.
- De verschillen met betrekking tot schoolgrootte zijn niet noemenswaardig groot. Wel zien we dat op grote scholen groep 7-leerlingen vaker tenminste het fundamenteel niveau 1F behalen dan op kleine scholen.

Vaardigheidsscores naar schoolweging

Figuur 5.1 laat de gemiddelde vaardigheidsscores van de E-toetsen van groep 3 tot en met groep 7 voor het schooljaar 2024/2025, uitgesplitst naar schoolweging. Leerlingen op scholen met een lage schoolweging behalen gemiddeld hogere vaardigheidsscores in vergelijking met leerlingen op scholen met een hoge schoolweging. Bij begrijpend lezen en spelling zien we nagenoeg hetzelfde beeld (niet getoond in figuur).

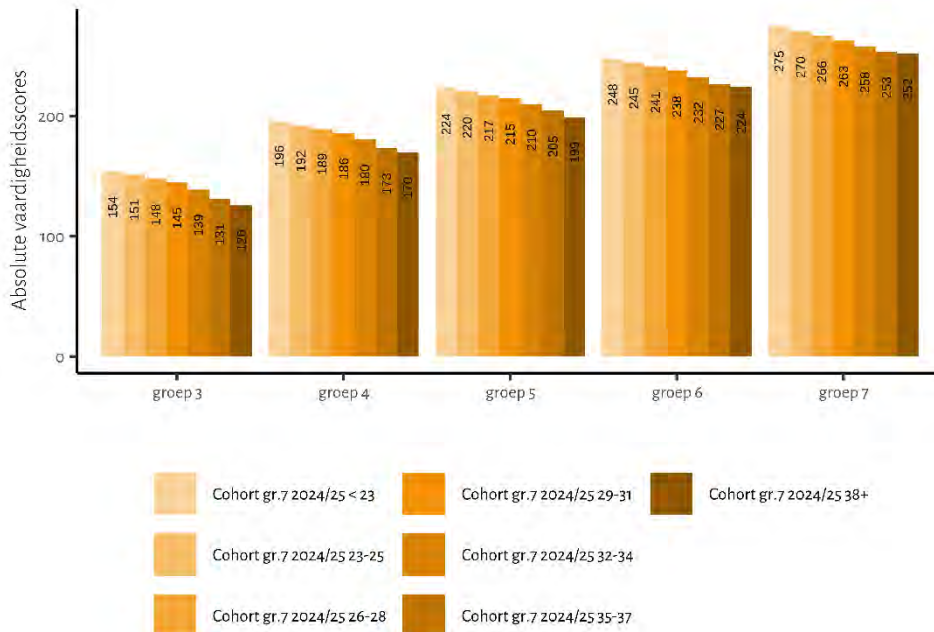

Figuur 5.1. Absolute vaardigheidsscores voor de E-toets rekenen-wiskunde naar schoolweging voor groep 3 t/m 7 (schooljaar 2024/2025)

Noot: In de categorie schoolweging <23 zit 3% van de onderzochte scholen, in de categorie 23-26 9% van de scholen, in de categorie 26-29 28% van de scholen, in de categorie 29-32 32% van de scholen, in de categorie 32-35 15% van de scholen, in de categorie 35-38 9% van de scholen en in de categorie 38+ 1% van de scholen. De cijfers van de laatste categorie, en daardoor ook de verschillen met andere categorieën, zijn dus slechts gebaseerd op enkele scholen.

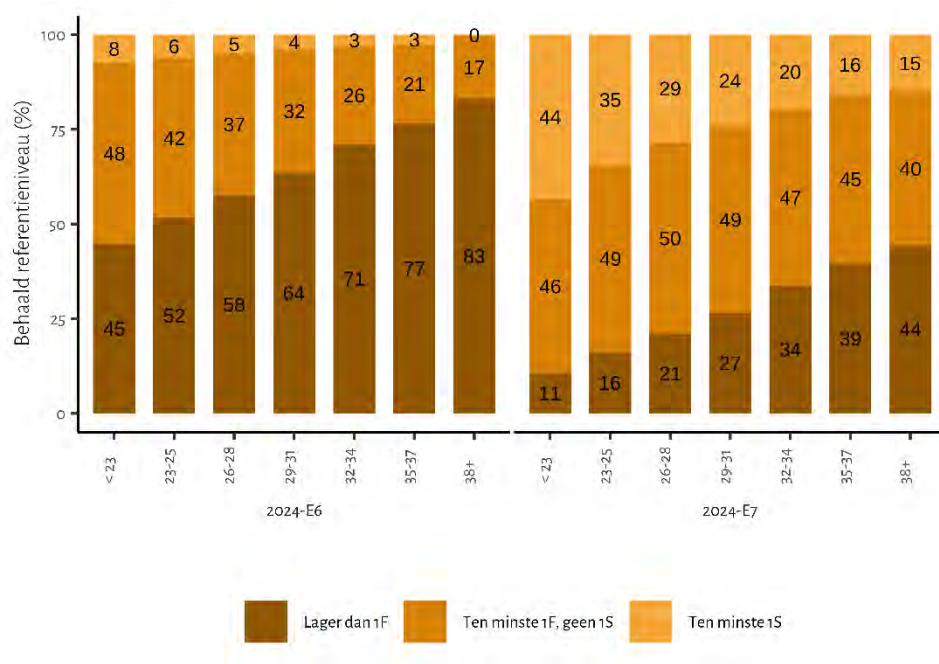
Om leerlingen van groep 3 tot en met 7 te volgen bekijken we het groep 7-cohort 2024/2025. Dit zijn leerlingen die in het schooljaar 2020/2021 in leerjaar 3 gestart zijn en in het schooljaar 2024/2025 in leerjaar 7 zaten. In **Figuur 5.2** zien we de cohortanalyse voor de gemiddelde vaardigheidsscores van de E-toetsen uitgesplitst naar schoolweging. Ook hier zien we een vergelijkbaar beeld als reeds geschetst in **Figuur 5.1**. Leerlingen van scholen met een lagere schoolweging behalen doorgaans

gemiddeld hogere vaardigheidsscores. Bij begrijpend lezen en spelling zien we dit ook terugkomen (niet getoond in figuur).

Figuur 5.2. Absolute vaardigheidsscores voor de E-toets rekenen-wiskunde voor het groep 7-cohort 2024/2025, naar schoolweging

Figuur 5.3 laat zien hoeveel procent van de leerlingen in groep 6 en groep 7 onder het fundamenteel niveau 1F zit, op het fundamenteel niveau 1F zit en hoeveel procent van de leerlingen het streefniveau 1S of hoger heeft behaald. Ook hier doen leerlingen van scholen met een lagere schoolweging het gemiddeld gezien beter. Ongeveer 55% van de groep 6-leerlingen op scholen met een lage schoolweging (23 of minder) behaalt tenminste fundamenteel niveau 1F. Op scholen met een hoge schoolweging (35 of meer) ligt dit percentage tussen de 15% en 25%. Voor de leerlingen in groep 7 liggen de percentages voor scholen met een lage schoolweging (23 of minder) op ongeveer 90% en voor de scholen met een hoge schoolweging (35 of meer) tussen de 55% en 65%. Verder zien we dat het percentage leerlingen dat het streefniveau 1S heeft behaald het hoogste ligt op scholen met een lage schoolweging en dat het percentage leerlingen dat het fundamenteel niveau 1F niet behaalt het hoogste ligt op scholen met een hoge schoolweging. Bij begrijpend lezen ligt het percentage leerlingen dat minimaal 1F heeft gehaald hoger, maar verschillen naar schoolweging blijven bestaan (niet getoond in figuur).

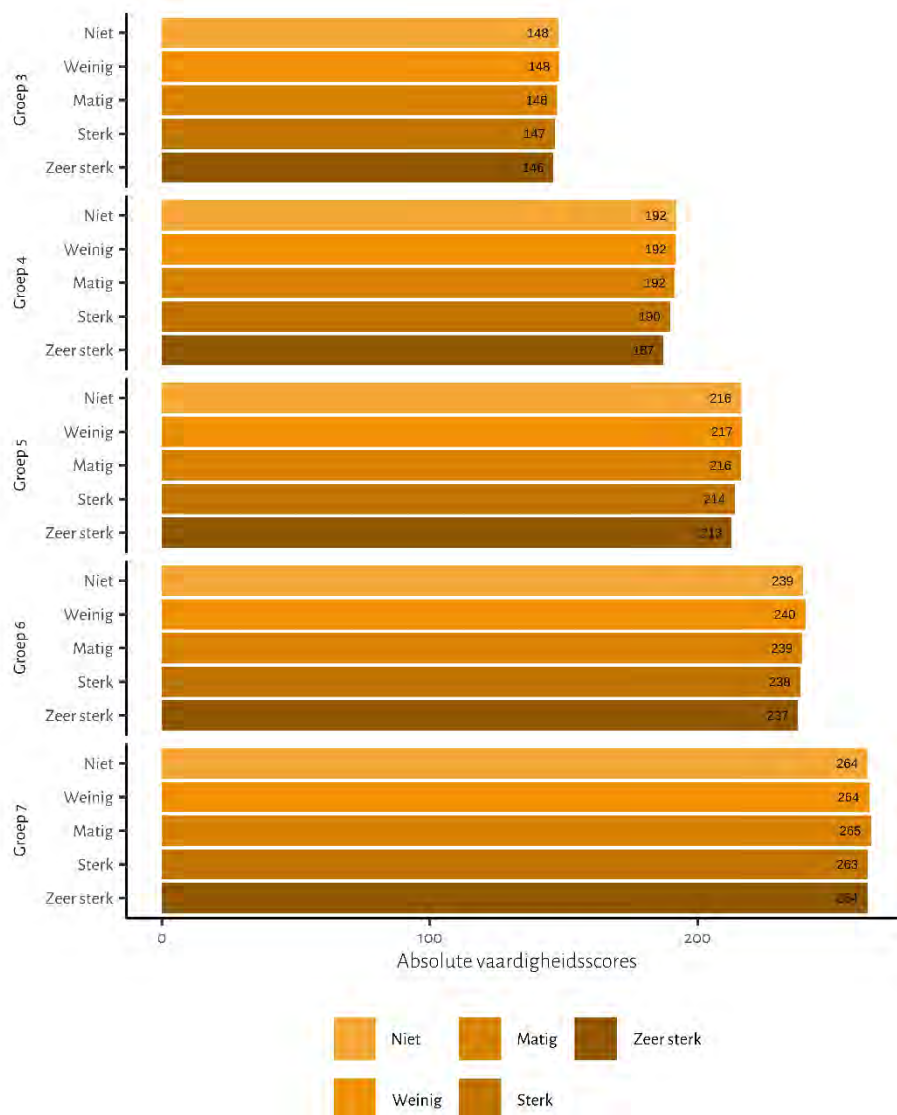

Figuur 5.3. Percentage leerlingen dat voor rekenen-wiskunde een referentieniveau 1F en 1S behaald heeft voor de E-toetsen in **groep 6 en 7**, naar **schoolweging** (schooljaar 2024/2025)

Noot: Aangezien er slechts één drempelwaarde is, is het logisch dat leerlingen uit groep 6 over het algemeen minder vaak minstens het fundamenteel niveau 1F behalen dan leerlingen uit groep 7.

Vaardigheidsscores naar stedelijkheid

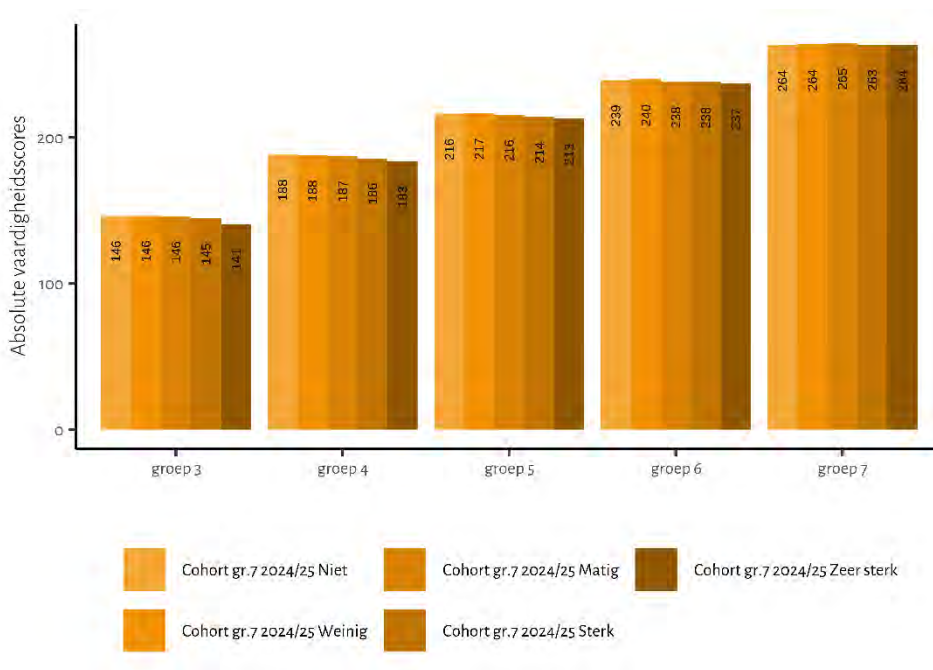
Figuur 5.4 laat geen grote verschillen zien wat betreft de behaalde vaardigheidsscores uitgesplitst naar stedelijkheid van de school. Enkel in groep 4 zien we dat de vaardigheidsscores iets lager liggen in sterk- en zeer sterk-stedelijke gebieden ten opzichte van de niet- en minder stedelijke gebieden. Bij begrijpend lezen is dat ook in groep 4 het geval en bij spelling in groep 3 (niet getoond in figuur).

Figuur 5.4. Absolute vaardigheidsscores voor de E-toets rekenen-wiskunde voor groep 3 t/m 7, naar stedelijkheid (schooljaar 2024/2025)

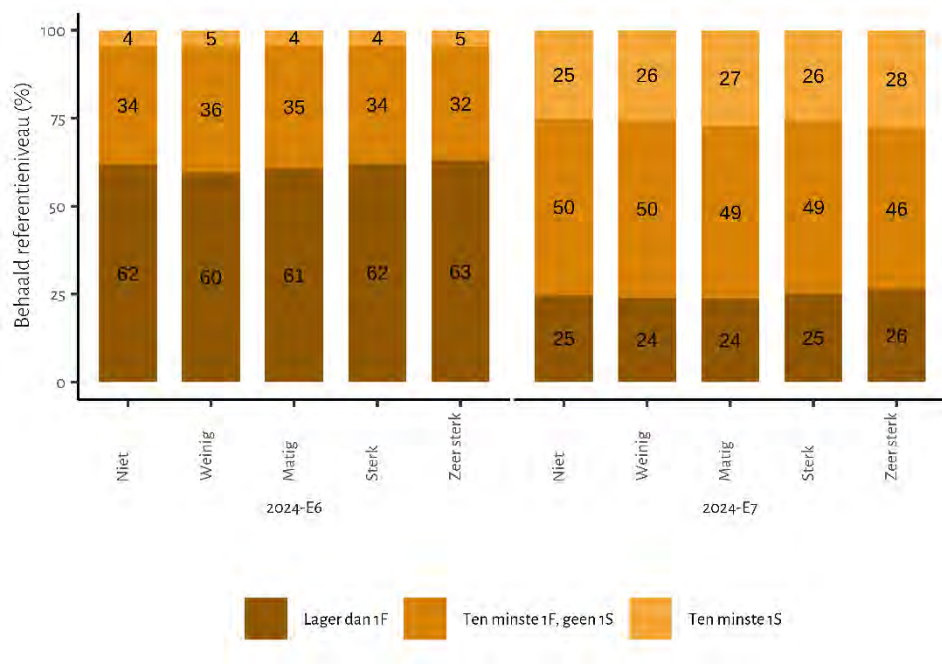
Noot: In de categorie niet stedelijk zit 10% van de onderzochte scholen, in de categorie weinig stedelijk 28% van de scholen, in de categorie matig stedelijk 15% van de scholen, in de categorie sterk stedelijk 26% van de scholen en in de categorie zeer sterk stedelijk 19% van de scholen.

In **Figuur 5.5** zien we de cohortanalyse van de gemiddelde vaardigheidsscores van de E-toetsen uitgesplitst naar de mate van stedelijkheid voor groep 7-cohort 2024/2025. Over het algemeen zien we een lichte daling in vaardigheidsscores, maar enkel in groep 3 is deze noemenswaardig groot. Hetzelfde zien we bij spelling. Bij begrijpend lezen zien we dit enkel in groep 3, 4 en 5 (niet getoond in figuur).

Figuur 5.5. Absolute vaardigheidsscores voor de E-toets rekenen-wiskunde voor het groep 7-cohort 2024/2025, naar stedelijkheid

Figuur 5.6 laat zien hoeveel procent van de leerlingen in groep 6 en groep 7 het fundamenteel niveau 1F heeft behaald, uitgesplitst naar de mate van stedelijkheid. We zien geen noemenswaardige verschillen wat betreft de mate van stedelijkheid. Bij begrijpend lezen zien we in groep 6 wel noemenswaardige verschillen naar stedelijkheid (niet getoond in figuur).

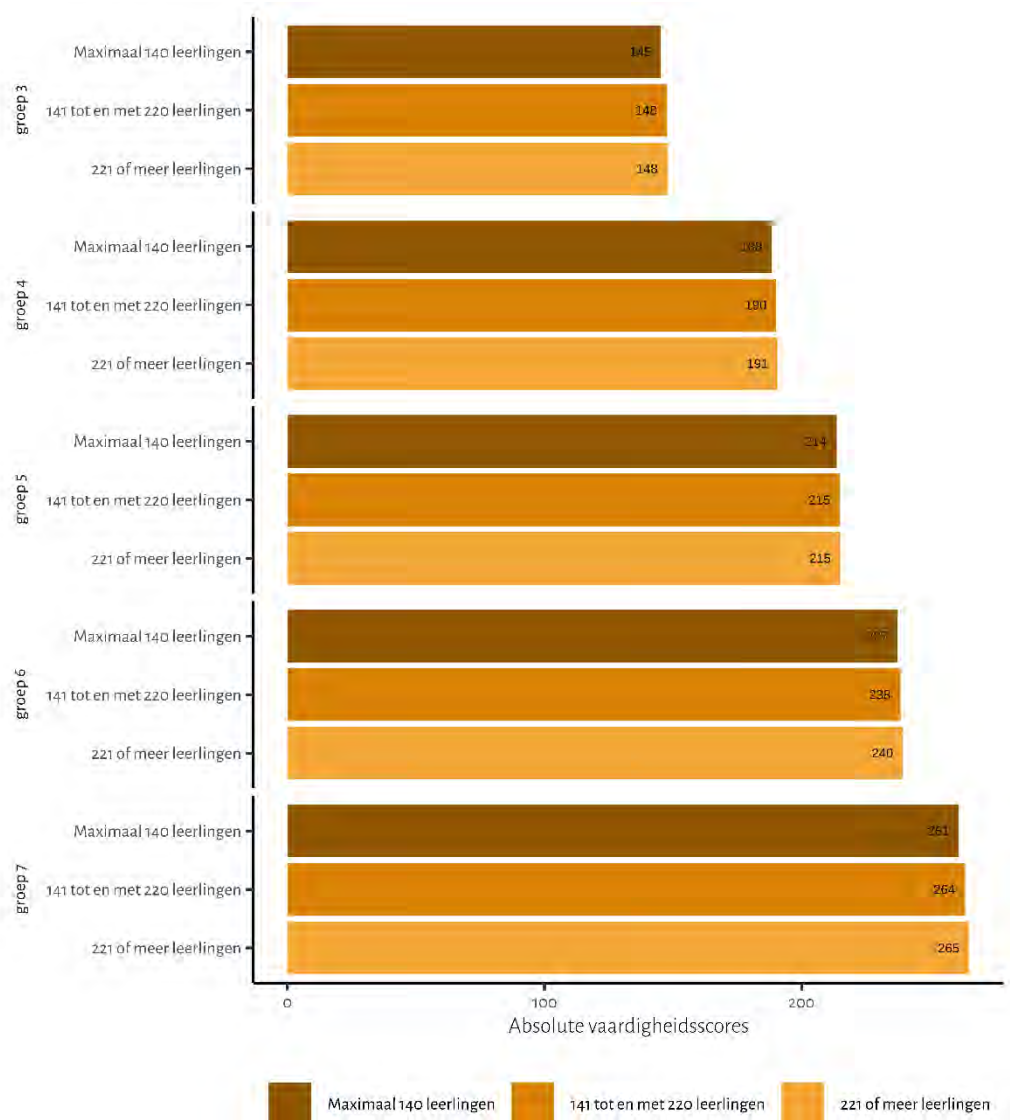

Figuur 5.6. Percentage leerlingen dat een referentieniveau 1F en 1S behaald heeft in **groep 6 en 7**, naar **stedelijkheid**, aan de hand van E-toetsen voor rekenen-wiskunde (schooljaar 2024/2025)

Noot: Aangezien er slechts één drempelwaarde is, is het logisch dat leerlingen uit groep 6 over het algemeen minder vaak minstens het fundamenteel niveau 1F behalen dan leerlingen uit groep 7.

Vaardigheidsscores naar schoolgrootte

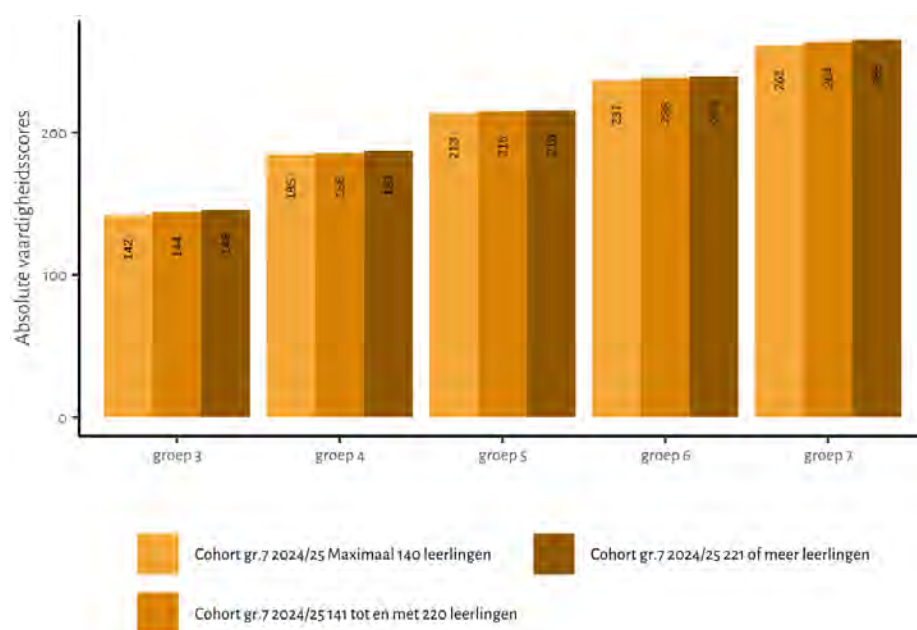
Figuur 5.7 laat de gemiddelde vaardigheidsscores van de E-toetsen van groep 3 tot en met groep 7 zien uitgesplitst naar schoolgrootte voor schooljaar 2024/2025. We zien hier geen noemenswaardige verschillen, net als bij spelling (niet getoond in figuur). Bij begrijpend lezen zien we echter dat groep 7-leerlingen op kleine scholen (<140 leerlingen) een lagere vaardigheidsscore behalen dan groep 7-leerlingen op grotere scholen (niet getoond in figuur).

Figuur 5.7. Absolute vaardigheidsscores voor de E-toets rekenen-wiskunde naar **schoolgrootte** voor groep 3 t/m 7 (schooljaar 2023/2024)

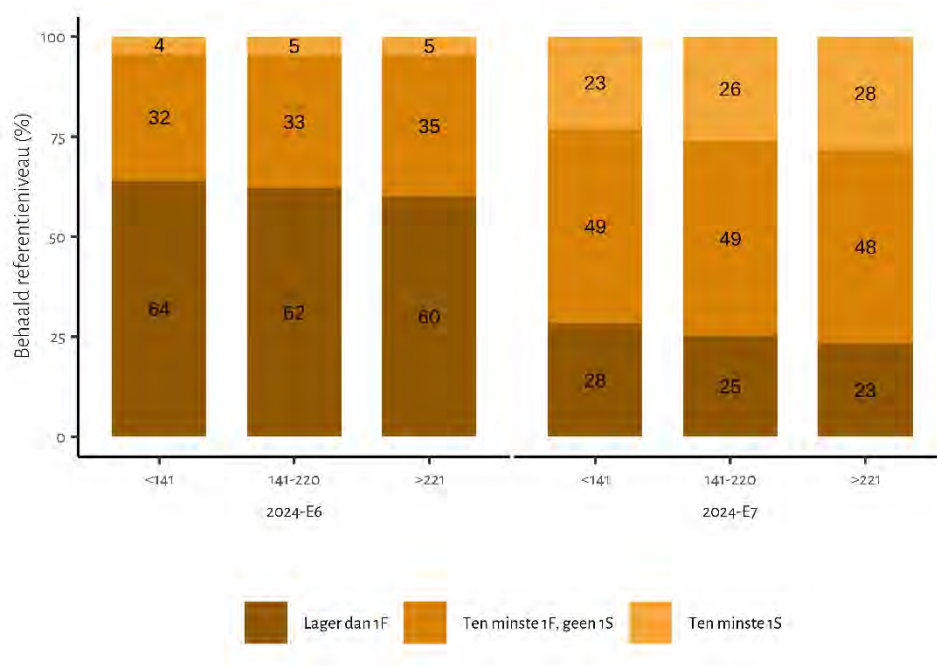
Noot: In de categorie maximaal 140 leerlingen zit 44% van de onderzochte scholen, in de categorie 141 tot en met 220 leerlingen zit 29% van de scholen en in de categorie 221 of meer leerlingen zit 27% van de scholen.

Figuur 5.8 toont de cohortanalyse uitgesplitst naar schoolgrootte. We zien dat leerlingen op scholen met maximaal 140 leerlingen gemiddeld gezien een iets lagere absolute vaardigheidsscore behalen dan leerlingen op grotere scholen, deze verschillen zijn echter niet noemenswaardig groot. Bij spelling zijn de verschillen wel noemenswaardig groot in groep 4, bij begrijpend lezen in groep 6 en 7 (niet getoond in figuur).

Figuur 5.8. Absolute vaardigheidsscores voor de E-toets rekenen-wiskunde voor het groep 7-cohort 2023-24, naar schoolgrootte

Figuur 5.9 splitst de referentieniveaus uit naar schoolgrootte. Wat opvalt is dat kleine scholen een hoger percentage groep 7-leerlingen hebben die het fundamenteel niveau 1F *niet* behalen dan grote scholen (5 procentpunten verschil). Daarmee hebben kleine scholen ook een iets lager percentage leerlingen dat wel tenminste het fundamenteel niveau 1F behalen. Bij begrijpend lezen verschilt het percentage leerlingen dat het fundamenteel niveau 1F *niet* heeft behaald in groep 7 echter niet noemenswaardig (niet getoond in figuur).

Figuur 5.9. Percentage leerlingen dat een referentieniveau 1F en 1S behaald heeft in **groep 6 en 7**, naar **schoolgrootte**, aan de hand van vaardigheidsscores op E-toetsen voor rekenen-wiskunde (schooljaar 2024/2025)

Noot: Aangezien er slechts één drempelwaarde is, is het logisch dat leerlingen uit groep 6 over het algemeen minder vaak minstens het fundamenteel niveau 1F behalen dan leerlingen uit groep 7.

Let op

- Deze nieuwe (reeks) factsheets kunnen niet vergeleken worden met de resultaten van de reeks leergroei-factsheets, aangezien dit andere uitkomstmaten betreft.
- Veranderingen in de samenstelling van de (historische) dataset van scholen en leerlingen kunnen leiden tot kleine verschillen in statistieken vergeleken met eerdere factsheets.
- De figuren uit deze factsheets kunnen niet gerelateerd worden aan beleidsmaatregelen en zijn niet voor de evaluatie daarvan te gebruiken.

6. Extra analyses – Vaardigheidsscores uitgesplitst naar opleidingsniveau en inkomen ouders

In [Tabel 6.1](#), [Tabel 6.2](#) en [Tabel 6.3](#) laten we de gemiddelde behaalde absolute vaardigheidsscores van de E-toetsen voor leerlingen in groep 3 t/m 7 zien voor de schooljaren 2018/2019 tot en met 2024/2025, uitgesplitst naar opleidingsniveau ouders en huishoudinkomen. [Tabel 6.1](#) toont de resultaten voor begrijpend lezen, [Tabel 6.2](#) voor spelling en [Tabel 6.3](#) voor rekenen-wiskunde.

Uit [Tabel 6.1](#) blijkt dat leerlingen bij begrijpend lezen in alle schooljaren gemiddeld hogere vaardigheidsscores behalen naarmate het opleidingsniveau van de ouders of het huishoudinkomen van de ouders hoger is. Kijken we naar het verschil in vaardigheidsniveaus tussen leerlingen van hoog en laagopgeleide ouders, zien we dat deze in het eerste schooljaar sinds COVID-19 – het schooljaar 2019/2020 – vergeleken met 2018/2019 zijn toegenomen. De verschillen in vaardigheidsscores zijn voor leerlingen in alle groepen noemenswaardig groot en voor groep 3, 4 en 5 ook toegenomen in de afgelopen jaren. In het schooljaar 2024/2025 behalen leerlingen met laagopgeleide ouders in groep 3, 4 en 5 gemiddeld 25 of 26 vaardigheidspunten lagere vaardigheidsscores in vergelijking met leerlingen met hoogopgeleide ouders. De verschillen in vaardigheidsscores voor groep 6- en 7-leerlingen met hoogopgeleide vergeleken met laagopgeleide ouders zijn daarentegen vrij stabiel gebleven (tussen 23 en 24 vaardigheidspunten) vanaf het schooljaar 2019/2020. Nemen we het gemiddelde verschil per schooljaar van de vijf groepen zien we dat de verschillen in vaardigheidsscores tussen leerlingen met hoog versus laagopgeleide ouders verder toenemen tussen 2019/2020 en 2024/2025.

De verschillen in vaardigheidsscores uitgesplitst naar huishoudinkomen blijven door de tijd heen in alle groepen vrij stabiel met ongeveer 18 vaardigheidspunten verschil in het schooljaar 2018/2019 en 20 vaardigheidspunten verschil in 2024/2025. Alleen de vaardigheidsscores van groep 3-leerlingen met een midden of hoog huishoudinkomen zijn met circa 5 vaardigheidspunten hoger in het schooljaar 2024/2025 ten opzichte van 2018/2019 waardoor het verschil met leerlingen met een laag huishoudinkomen iets groter werd. Kijken we naar de gemiddelde verschillen tussen hoog en laag inkomen ouders per schooljaar van de vijf groepen zien we dat de verschillen in vaardigheidsscores niet alleen toenemen tussen 2018/2019 en 2019/2020 maar ook tussen 2019/2020 en 2024/2025.

Tabel 6.1 Gemiddelde vaardigheidsscores voor begrijpend lezen voor groep 3 t/m 7 voor schooljaren 2018/2019 t/m 2024/2025 uitgesplitst naar opleidingsniveau en inkomen ouders

Groep	Schooljaar	Opleidingsniveau ouders				Inkomen ouders			
		Laag	Midden	Hoog	Hoog - laag	Laag	Midden	Hoog	Hoog - laag
Groep 3	2018/2019	106	114	128	21	110	121	129	18
	2019/2020	104	113	128	24	110	122	129	19
	2020/2021	105	113	128	23	110	121	129	19
	2021/2022	104	112	125	21	108	120	126	18
	2022/2023	105	114	127	22	110	121	128	18
	2023/2024	109	118	132	23	114	126	133	19
	2024/2025	107	118	133	26	113	126	134	21
Groep 4	2018/2019	129	136	149	21	133	143	150	17
	2019/2020	126	134	148	22	130	141	150	19
	2020/2021	126	135	148	22	131	142	148	17
	2021/2022	126	135	148	22	131	141	149	18
	2022/2023	126	134	148	22	131	142	149	18
	2023/2024	126	136	151	24	132	144	152	20
	2024/2025	125	136	150	25	131	144	152	20
Groep 5	2018/2019	146	153	167	22	150	160	168	17
	2019/2020	143	151	166	23	147	158	167	20
	2020/2021	142	150	165	23	147	158	167	20
	2021/2022	143	152	167	24	149	160	168	19
	2022/2023	143	152	167	24	149	160	168	20
	2023/2024	146	156	171	24	152	163	172	20
	2024/2025	145	155	170	25	151	163	171	21
Groep 6	2018/2019	167	174	189	22	171	181	190	19
	2019/2020	164	172	187	24	169	179	188	19
	2020/2021	164	171	187	23	168	179	188	20
	2021/2022	164	172	188	24	169	180	189	21
	2022/2023	162	171	186	24	168	179	187	20
	2023/2024	162	171	186	24	167	179	188	20
	2024/2025	163	171	186	24	168	178	188	20
Groep 7	2018/2019	182	189	205	23	186	196	206	20
	2019/2020	180	188	203	23	185	194	204	20
	2020/2021	179	187	202	23	184	194	203	19
	2021/2022	180	187	203	23	185	195	204	19
	2022/2023	180	187	203	23	185	195	204	20

Groep	Schooljaar	Opleidingsniveau ouders				Inkomen ouders			
		Laag	Midden	Hoog	Hoog - laag	Laag	Midden	Hoog	Hoog - laag
	2023/2024	181	189	204	23	186	196	205	19
	2024/2025	181	188	204	23	185	195	205	20

Noot: De verschilberekening (hoog-laag) is berekend op de niet-afgeronde cijfers.

Tabel 6.2 laat de trend van de absolute vaardigheidsscores voor spelling zien voor groep 3 tot en met 7 en de schooljaren 2018/2019 tot en met 2024/2025. Wanneer we kijken naar de verschillen in behaalde vaardigheidsscores, zien we een patroon vergelijkbaar met dat van begrijpend lezen: leerlingen met ouders met een hoger opleidingsniveau of huishoudinkomen hebben over het algemeen gezien hogere vaardigheidsscores behaald. De verschillen tussen leerlingen met hoogopgeleide ouders ten opzichte van laagopgeleide ouders en tussen ouders met een hoog versus laag huishoudinkomen zijn het grootst onder leerlingen in groep 3 en het kleinst onder groep 6- en 7-leerlingen. Groep 3-leerlingen behaalden in 2023/2024 en 2024/2025 hogere vaardigheidsscores vergeleken met het schooljaar 2018/2019 terwijl bij leerlingen in groep 4 en 5 de gemiddelde vaardigheidsscores juist lager waren in 2024/2025 ten opzichte van 2018/2019, ongeacht het opleidingsniveau of inkomen van de ouders. Gemiddeld over de groepen heen, zien we dat de verschillen in absolute vaardigheidsscores uitgesplitst naar hoog versus laag opleidingsniveau ouders en hoog versus laag inkomen ouders in het schooljaar 2019/2020 hoger zijn vergeleken met 2018/2019. Kijken we naar de gemiddelde verschillen in het schooljaar 2024/2025 ten opzichte van 2019/2020 zien we het verschil afnemen tussen hoog-laag opleidingsniveau ouders en blijft het gelijk tussen hoog-laag inkomen ouders.

Tabel 6.2 Gemiddelde vaardigheidsscores spelling voor groep 3 t/m 7 voor schooljaren 2018/2019 t/m 2024/2025 uitgesplitst naar opleidingsniveau en inkomen ouders

Groep	Schooljaar	Opleidingsniveau ouders				Inkomen ouders			
		Laag	Midden	Hoog	Hoog - laag	Laag	Midden	Hoog	Hoog - laag
Groep 3	2018/2019	197	208	221	24	202	216	222	20
	2019/2020	186	198	214	28	192	208	214	22
	2020/2021	192	205	220	28	198	214	220	22
	2021/2022	190	203	218	28	197	212	218	21
	2022/2023	194	206	223	29	201	216	223	22
	2023/2024	213	229	258	25	209	222	229	20
	2024/2025	204	213	229	26	208	223	229	22

Groep	Schooljaar	Opleidingsniveau ouders				Inkomen ouders			
		Laag	Midden	Hoog	Hoog - laag	Laag	Midden	Hoog	Hoog - laag
Groep 4	2018/2019	265	270	284	18	269	277	283	15
	2019/2020	258	265	281	23	262	273	282	20
	2020/2021	261	269	284	23	267	277	284	18
	2021/2022	262	267	282	19	265	275	282	17
	2022/2023	260	265	281	21	264	274	281	17
	2023/2024	258	264	280	22	262	272	280	18
	2024/2025	258	264	280	22	262	273	281	19
Groep 5	2018/2019	308	313	326	18	312	320	326	14
	2019/2020	206	311	325	19	309	318	326	17
	2020/2021	313	328	330	21	310	320	329	19
	2021/2022	306	312	326	20	311	319	327	16
	2022/2023	306	310	324	18	308	317	325	17
	2023/2024	303	307	321	18	305	314	322	17
	2024/2025	301	306	320	19	305	313	321	16
Groep 6	2018/2019	330	334	344	14	332	338	344	11
	2019/2020	327	332	344	16	331	337	343	13
	2020/2021	330	335	346	17	333	340	347	14
	2021/2022	330	334	346	16	333	340	347	14
	2022/2023	328	332	343	15	331	337	343	12
	2023/2024	327	330	340	13	329	334	341	12
	2024/2025	328	330	341	13	329	335	342	13
Groep 7	2018/2019	352	356	367	15	355	361	367	13
	2019/2020	351	356	367	16	354	361	367	13
	2020/2021	352	357	368	17	355	362	368	13
	2021/2022	353	357	368	15	356	362	369	13
	2022/2023	352	356	367	15	355	361	368	13
	2023/2024	352	356	366	14	355	361	367	12
	2024/2025	353	356	367	14	354	361	367	13

Noot: De verschilberekening (hoog-laag) is berekend op de niet-afgeronde cijfers.

Uit **Tabel 6.3** komt naar voren dat ook de vaardigheidsscores voor rekenen-wiskunde in alle groepen hoger liggen naarmate het opleidingsniveau of inkomen van de ouders hoger is. Deze verschillen zijn in alle gevallen noemenswaardig groot en veranderen door de tijd heen nauwelijks. De verschillen in behaalde vaardigheidsscores uitgesplitst naar zowel opleidingsniveau als inkomen ouders zijn iets

groter onder leerlingen van groep 3 en 4 en kleiner onder leerlingen van groep 6 en 7. Een verschil valt op: Groep 4-leerlingen met hoogopgeleide ouders behaalden in het schooljaar 2023/2024 en 2024/2025 hogere vaardigheidsscores waardoor het verschil naar opleidingsniveau ouders steeg van 18 vaardigheidspunten in het schooljaar 2018/2019 naar respectievelijk 24 en 23 vaardigheidspunten in 2023/2024 en in 2024/2025. Gemiddeld over de groepen heen, zien we dat de verschillen in absolute vaardigheidsscores uitgesplitst naar hoog versus laag opleidingsniveau ouders en hoog versus laag inkomen ouders in het schooljaar 2019/2020 hoger zijn vergeleken met 2018/2019. Kijken we naar de gemiddelde verschillen in het schooljaar 2024/2025 ten opzichte van 2019/2020 zien we de verschillen afnemen.

Tabel 6.3 Gemiddelde vaardigheidsscores rekenen-wiskunde voor groep 3 t/m 7 voor schooljaren 2018/2019 t/m 2024/2025 uitgesplitst naar opleidingsniveau en inkomen ouders

Groep	Schooljaar	Opleidingsniveau ouders				Inkomen ouders			
		Laag	Midden	Hoog	Hoog - laag	Laag	Midden	Hoog	Hoog - laag
Groep 3	2018/2019	132	138	152	20	135	146	154	19
	2019/2020	128	136	151	23	132	144	152	20
	2020/2021	130	137	152	22	134	145	154	20
	2021/2022	128	136	150	22	132	144	152	20
	2022/2023	129	137	151	22	134	145	153	19
	2023/2024	133	140	154	21	137	148	156	18
	2024/2025	134	140	154	20	138	148	156	18
Groep 4	2018/2019	175	181	194	18	178	187	195	16
	2019/2020	171	178	193	21	175	186	194	20
	2020/2021	172	179	193	21	176	187	194	18
	2021/2022	172	179	192	20	176	186	194	18
	2022/2023	172	179	193	21	176	187	195	18
	2023/2024	174	182	198	24	180	190	200	20
	2024/2025	175	182	197	23	180	191	199	20
Groep 5	2018/2019	205	210	223	19	208	217	224	16
	2019/2020	203	208	222	19	206	215	224	18
	2020/2021	203	209	223	19	207	216	224	17
	2021/2022	204	209	222	18	207	216	223	16
	2022/2023	203	208	221	18	206	215	223	17
	2023/2024	203	208	221	19	207	215	222	16
	2024/2025	203	208	221	18	206	215	223	16

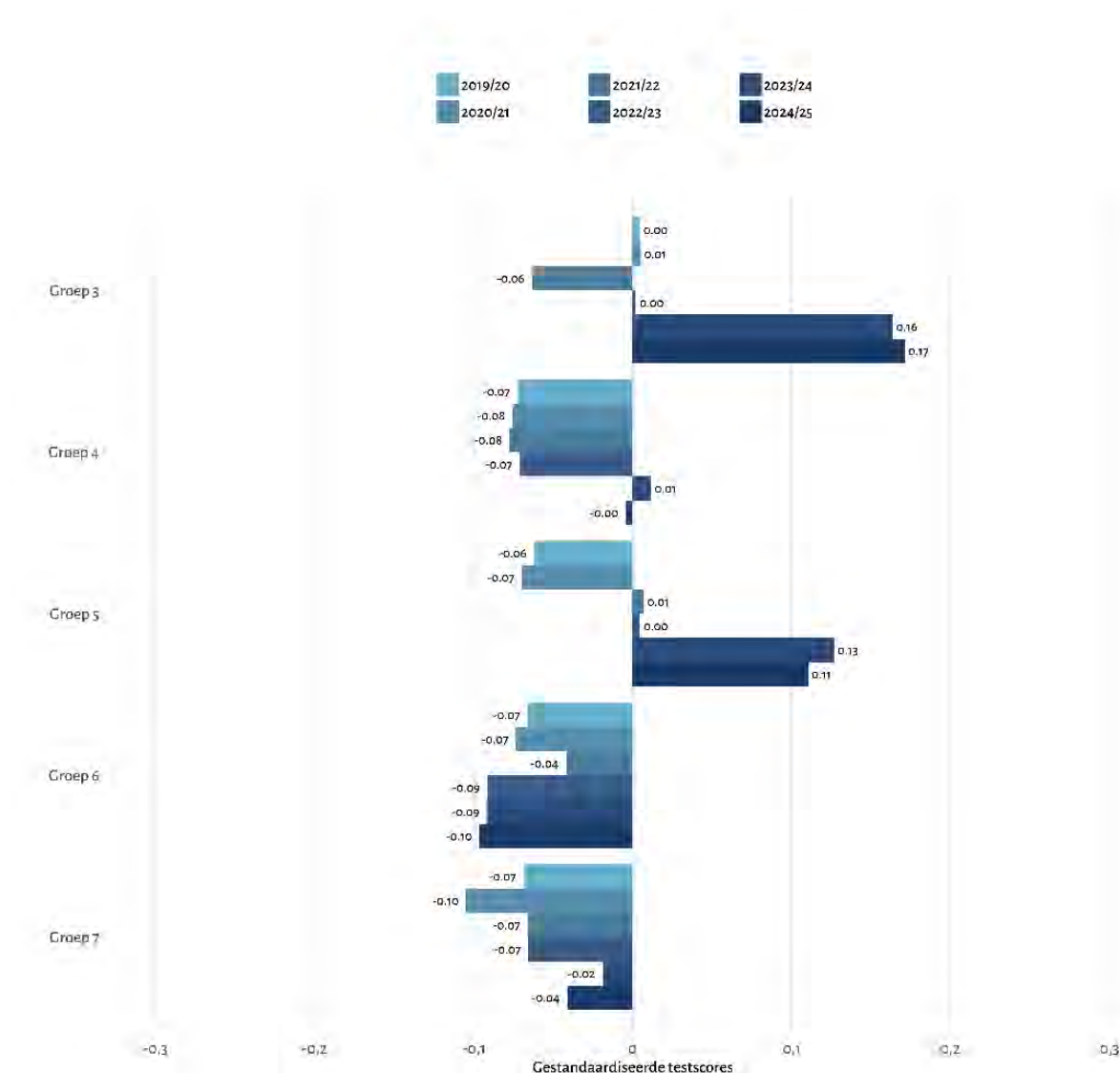
Groep	Schooljaar	Opleidingsniveau ouders				Inkomen ouders			
		Laag	Midden	Hoog	Hoog - laag	Laag	Midden	Hoog	Hoog - laag
Groep 6	2018/2019	228	234	248	19	232	240	249	17
	2019/2020	224	231	246	22	229	238	247	18
	2020/2021	226	232	246	20	230	239	248	18
	2021/2022	226	231	245	19	230	238	247	17
	2022/2023	225	231	245	19	229	238	246	17
	2023/2024	226	232	245	19	229	239	247	17
	2024/2025	226	231	246	20	230	239	247	17
Groep 7	2018/2019	251	256	270	19	254	262	271	17
	2019/2020	247	252	267	20	251	259	268	18
	2020/2021	247	253	267	20	251	259	267	16
	2021/2022	249	253	267	18	252	260	269	17
	2022/2023	249	254	268	19	252	260	270	17
	2023/2024	251	256	270	19	255	263	272	17
	2024/2025	251	256	271	20	255	263	273	18

Noot: De verschilberekening (hoog-laag) is berekend op de niet-afgeronde cijfers.

7. Extra analyses – Ontwikkeling van gestandaardiseerde vaardigheidsscores op E-toetsen

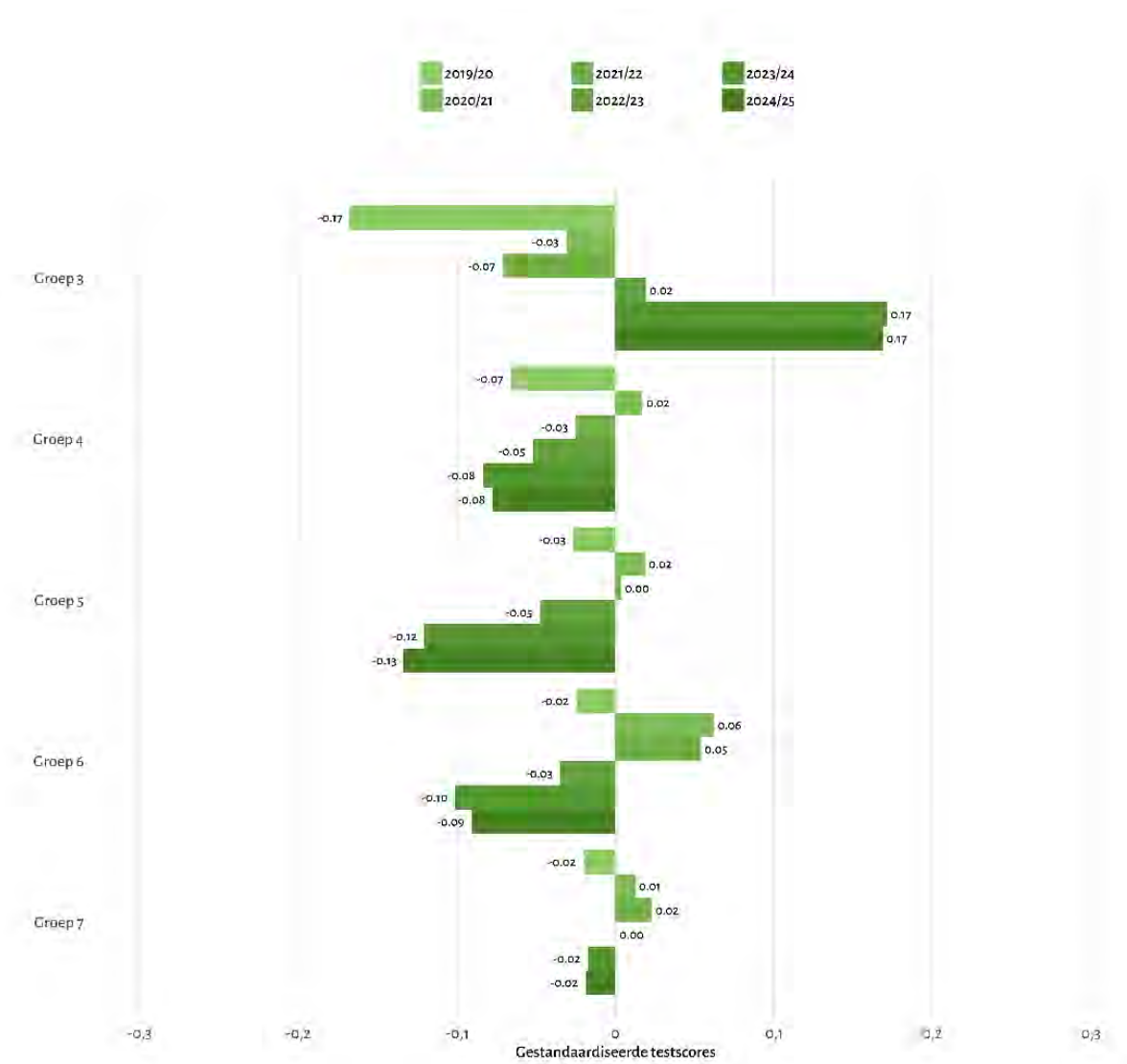
In [Figuur 7.1](#), [Figuur 7.2](#) en [Figuur 7.3](#) presenteren we de gestandaardiseerde vaardigheidsscores van de E-toetsen voor groep 3 t/m 7 uit de schooljaren 2019/2020 t/m 2024/2025 voor respectievelijk begrijpend lezen, spelling en rekenen-wiskunde. Hierbij zijn de absolute vaardigheidsscores uit de genoemde schooljaren gestandaardiseerd op de gemiddelden en standaardafwijkingen per groep uit de gecombineerde schooljaren 2017/2018 en 2018/2019 (vóór COVID-19). Dit is gedaan om recente vaardigheidsscores op E-toetsen te kunnen vergelijken met vaardigheidsscores behaald in de twee schooljaren die direct voorafgingen aan de COVID-19 periode.

In [Figuur 7.1](#) is te zien dat bij begrijpend lezen de E-toetsen in groep 4, 6 en 7 vanaf schooljaar 2019/2020 vaker minder goed gemaakt werden dan in de periode vóór COVID-19. Vergeleken met vóór COVID-19 behaalden leerlingen in groep 6 gemiddeld lagere vaardigheidsscores in de schooljaren 2019/2020 tot en met 2024/2025 en bij leerlingen in groep 4 en 7 was dat met name tussen 2019/2020 en 2022/2023. We zien juist hogere gestandaardiseerde vaardigheidsscores bij leerlingen in groep 3 en 5 in de schooljaren 2023/2024 en 2024/2025 in vergelijking met vóór COVID-19.

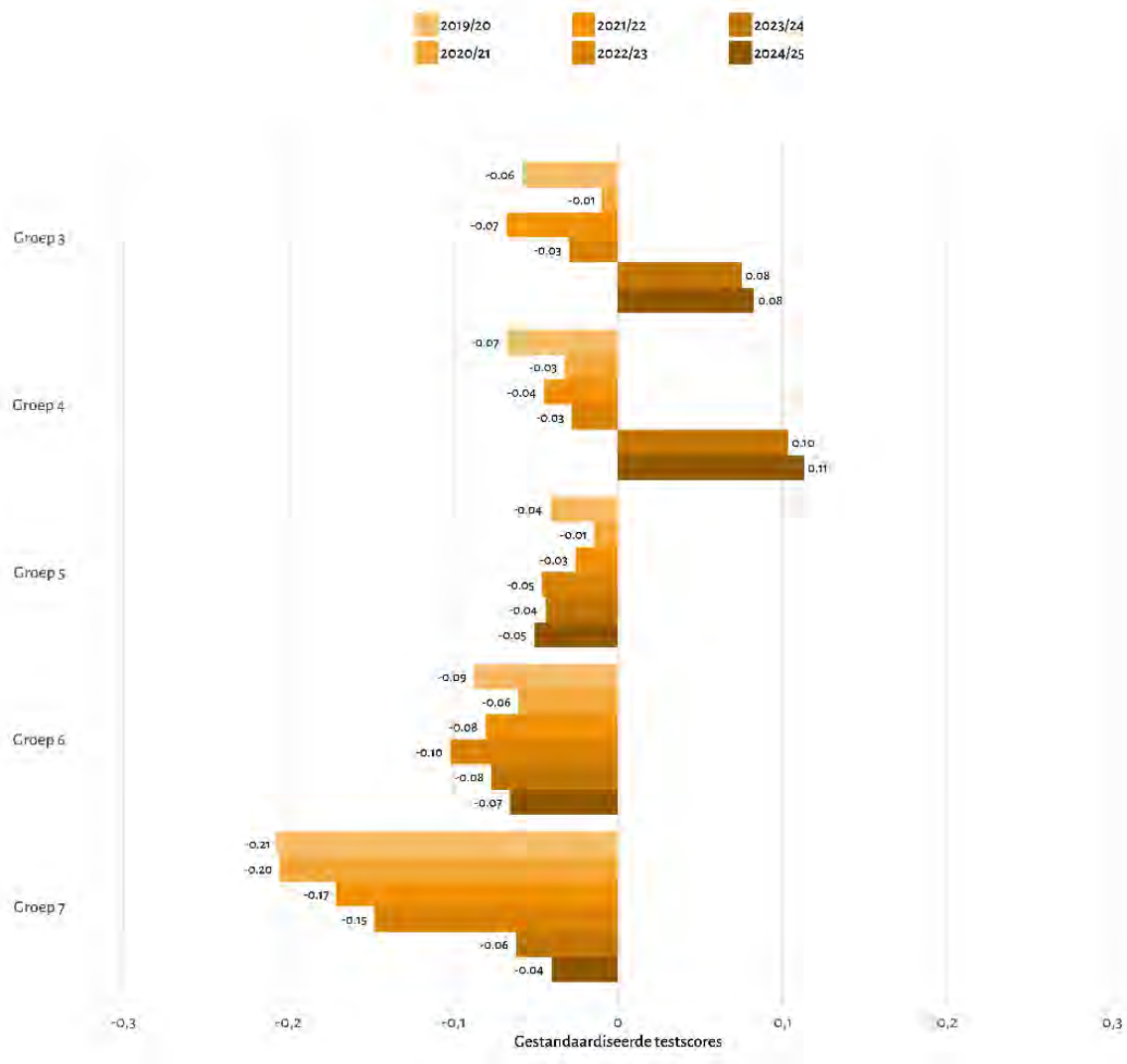
Figuur 7.1 Vaardigheidsscores voor de E-toets begrijpend lezen voor groep 3 t/m 7, schooljaren 2019/2020 t/m 2024/2025, gestandaardiseerd op de gemiddelde vaardigheidsscore in schooljaren 2017/2018 en 2018/2019 (vóór COVID-19)

In **Figuur 7.2** wordt gekeken naar de resultaten van spelling. Wanneer we de gestandaardiseerde vaardigheidsscores vergelijken met de periode vóór COVID-19, zien we dat groep 3- en groep 4-leerlingen in het schooljaar 2019/2020 gemiddeld lagere gestandaardiseerde vaardigheidsscores behaalden. In het schooljaar 2023/2024 en 2024/2025 behalen leerlingen in groep 3 juist hogere vaardigheidsscores dan in de periode vóór COVID-19. Dat is voor de leerlingen in groep 4, 5 en 6 niet het geval: zij behalen nog steeds lagere vaardigheidsscores ten opzichte van de periode vóór COVID-19.

Figuur 7.2 Vaardigheidsscores voor de E-toets spelling voor groep 3 t/m 7, schooljaren 2019/2020 t/m 2024/2025, gestandaardiseerd op de gemiddelde vaardigheidsscore in schooljaren 2017/2018 en 2018/2019 (vóór COVID-19)

Figuur 7.3 toont de gestandaardiseerde vaardigheidsscores van rekenen-wiskunde. Leerlingen in groep 3 en 4, en met name in groep 6 en 7 behaalden lagere vaardigheidsscores in het schooljaar 2019/2020 vergeleken met vóór COVID-19. In groep 3 en 4 herstelde dit zich weer, en behaalden leerlingen in het schooljaar 2023/2024 en 2024/2025 hogere vaardigheidsscores vergeleken met vóór COVID-19. Enkel bij de groep 6-leerlingen zien we nog steeds lagere behaalde vaardigheidsscores in het meest recente jaar.

Figuur 7.3 Vaardigheidsscores voor de E-toets rekenen-wiskunde voor groep 3 t/m 7, schooljaren 2019/2020 t/m 2024/2025, gestandaardiseerd op de gemiddelde vaardigheidsscore in schooljaren 2017/2018 en 2018/2019 (vóór COVID-19)

De **Tabel 7.4, 7.5 en 7.6** laten de gestandaardiseerde vaardigheidsscores zien uitgesplitst naar opleidingsniveau ouders en huishoudinkomen.

In **Tabel 7.4** is te zien dat leerlingen met ouders met een laag opleidingsniveau of inkomen vanaf 2019/2020 lagere gestandaardiseerde vaardigheidsscores bij begrijpend lezen hebben dan in de periode vóór COVID-19, terwijl leerlingen met ouders met een hoog opleidingsniveau of inkomen juist hoger scoren. De verschillen tussen laag en hoog blijven in alle groepen en over beide categorieën noemenswaardig en volgen dezelfde patronen. De verschillen in gestandaardiseerde vaardigheidsscores van leerlingen uitgesplitst naar hoog en laag opleidingsniveau ouders zijn - vergeleken met vóór COVID-19 - wel iets toegenomen tussen 2019/2020 en 2024/2025. Vergeleken

met vóór COVID-19 nemen deze met name toe in het schooljaar 2023/2024 voor leerlingen in groep 4 en 5 en in het schooljaar 2024/2025 ook voor leerlingen in groep 3. Voor leerlingen in groep 6 en 7 blijven de verschillen door de jaren heen onveranderd.

Tabel 7.4 Gestandaardiseerde vaardigheidsscores begrijpend lezen voor groep 3 t/m 7 en schooljaren 2019/2020 tot 2024/2025 uitgesplitst naar opleidingsniveau en inkomen ouders

Groep	Schooljaar	Opleidingsniveau ouders				Inkomen ouders			
		Laag	Midden	Hoog	Hoog laag -	Laag	Midden	Hoog	Hoog laag -
Groep 3	2019/2020	-,562	-,239	,276	,838	-,373	,055	,301	,673
	2020/2021	-,547	-,242	,265	,812	-,375	,044	,303	,678
	2021/2022	-,572	-,291	,191	,763	-,419	-,011	,221	,640
	2022/2023	-,525	-,234	,252	,777	-,351	,045	,285	,636
	2023/2024	-,384	-,077	,431	,815	-,217	,212	,465	,682
	2024/2025	-,450	-,086	,459	,909	-,251	,223	,507	,759
Groep 4	2019/2020	-,646	-,326	,231	,877	-,476	-,042	,286	,762
	2020/2021	-,666	-,306	,209	,875	-,455	-,035	,226	,681
	2021/2022	-,656	-,317	,204	,860	-,472	-,044	,254	,727
	2022/2023	-,656	-,319	,225	,881	-,470	-,020	,251	,720
	2023/2024	-,644	-,239	,320	,964	-,420	,054	,362	,782
	2024/2025	-,691	-,258	,314	1,005	-,449	,046	,356	,804
Groep 5	2019/2020	-,649	-,330	,252	,901	-,473	-,043	,299	,772
	2020/2021	-,661	-,341	,246	,907	-,481	-,051	,298	,779
	2021/2022	-,624	-,277	,328	,952	-,414	,042	,352	,765
	2022/2023	-,623	-,271	,317	,940	-,418	,036	,359	,777
	2023/2024	-,503	-,139	,447	,951	-,292	,156	,488	,780
	2024/2025	-,546	-,156	,435	,981	-,339	,150	,482	,821
Groep 6	2019/2020	-,643	-,344	,264	,907	-,454	-,062	,288	,742
	2020/2021	-,653	-,350	,244	,897	-,468	-,071	,287	,755
	2021/2022	-,636	-,337	,285	,920	-,461	-,034	,338	,799
	2022/2023	-,706	-,379	,229	,935	-,501	-,076	,270	,771
	2023/2024	-,700	-,365	,219	,920	-,510	-,077	,275	,786
	2024/2025	-,683	-,384	,230	,913	-,500	-,079	,278	,778
Groep 7	2019/2020	-,644	-,350	,271	,915	-,467	-,085	,313	,780
	2020/2021	-,691	-,377	,227	,918	-,492	-,106	,244	,736
	2021/2022	-,626	-,356	,257	,883	-,460	-,074	,304	,764
	2022/2023	-,640	-,355	,258	,897	-,459	-,072	,306	,765

		Opleidingsniveau ouders				Inkomen ouders			
	2023/2024	-,588	-,308	,295	,883	-,406	-,024	,334	,741
	2024/2025	-,622	-,344	,283	,906	-,446	-,042	,341	,787

In **Tabel 7.5** is zichtbaar dat leerlingen met ouders met een laag opleidingsniveau of inkomen in de periode sinds COVID-19 lagere gestandaardiseerde vaardigheidsscores bij spelling behaalden dan in de periode vóór COVID-19. Vergeleken met vóór COVID-19 nemen de verschillen naar opleidingsniveau in het schooljaar 2024/2025 voor leerlingen in groep 6 en 7 af, waarbij met name leerlingen van hoogopgeleide ouders hogere gestandaardiseerde vaardigheidsscores behalen. Bij groep 3-leerlingen zien we hetzelfde, echter hier zien we ook dat leerlingen van laag of midden opgeleide ouders steeds betere gestandaardiseerde vaardigheidsscores behaalden. Verschillen in gestandaardiseerde vaardigheidsscores uitgesplitst naar inkomen ouders zijn minder groot dan uitgesplitst naar opleidingsniveau ouders.

Tabel 7.5 Gestandaardiseerde vaardigheidsscores spelling voor groep 3 t/m 7 voor schooljaren 2019/2020 t/m 2024/2025, uitgesplitst naar opleidingsniveau en inkomen ouders

Groep	Schooljaar	Opleidingsniveau ouders				Inkomen ouders			
		Laag	Midden	Hoog	Hoog - laag	Laag	Midden	Hoog	Hoog - laag
Groep 3	2019/2020	-,596	-,320	,028	,624	-,456	-,114	,032	,488
	2020/2021	-,450	-,178	,163	,614	-,320	,022	,164	,485
	2021/2022	-,502	-,215	,121	,623	-,351	-,016	,121	,472
	2022/2023	-,407	-,140	,220	,627	-,258	,070	,223	,481
	2023/2024	-,200	,013	,355	,555	-,076	,210	,359	,436
	2024/2025	-,203	-,003	,369	,572	-,106	,219	,368	,474
Groep 4	2019/2020	-,391	-,240	,129	,520	-,296	-,055	,155	,451
	2020/2021	-,323	-,142	,193	,516	-,196	,033	,204	,401
	2021/2022	-,299	-,193	,142	,442	-,234	-,011	,161	,395
	2022/2023	-,348	-,224	,127	,475	-,256	-,034	,138	,394
	2023/2024	-,400	-,256	,099	,499	-,299	-,070	,113	,412
	2024/2025	-,399	-,252	,109	,508	-,301	-,062	,132	,434
Groep 5	2019/2020	-,301	-,179	,143	,444	-,226	-,024	,164	,390
	2020/2021	-,286	-,142	,198	,484	-,199	,024	,225	,424
	2021/2022	-,298	-,150	,169	,467	-,186	,010	,181	,367
	2022/2023	-,299	-,206	,117	,416	-,243	-,035	,131	,374
	2023/2024	-,371	-,264	,043	,414	-,318	-,107	,059	,377
	2024/2025	-,410	-,286	,032	,442	-,328	-,125	,053	,381
Groep 6	2019/2020	-,327	-,182	,170	,497	-,222	-,025	,163	,385
	2020/2021	-,253	-,101	,255	,508	-,148	,058	,271	,418

		Opleidingsniveau ouders				Inkomen ouders			
Groep 7	2021/2022	-,245	-,124	,248	,494	-,157	,050	,267	,424
	2022/2023	-,314	-,190	,140	,454	-,219	-,035	,150	,369
	2023/2024	-,334	-,250	,059	,394	-,281	-,107	,087	,368
	2024/2025	-,314	-,251	,081	,394	-,277	-,088	,106	,383
	2019/2020	-,315	-,176	,175	,490	-,227	-,027	,176	,404
	2020/2021	-,299	-,141	,208	,507	-,186	,010	,197	,383
	2021/2022	-,251	-,138	,206	,456	-,171	,013	,219	,390
	2022/2023	-,277	-,164	,183	,460	-,190	-,009	,194	,384
	2023/2024	-,282	-,163	,149	,432	-,208	-,024	,168	,376
	2024/2025	-,267	-,172	,157	,432	-,222	-,013	,171	,393

In [Tabel 7.6](#) laten we de gestandaardiseerde vaardigheidsscores zien voor rekenen-wiskunde in vergelijking met vóór COVID-19. Alhoewel leerlingen met ouders met een laag opleidingsniveau of inkomen sinds COVID-19 lagere gestandaardiseerde vaardigheidsscores behalen vergeleken met de periode vóór COVID-19 zien we de verschillen tussen hoog en laag opleidingsniveau iets afnemen bij leerlingen in groep 3 en 6 in het schooljaar 2024/2025. Voor leerlingen in groep 4 neemt dit verschil juist licht toe. Verschillen in gestandaardiseerde vaardigheidsscores uitgesplitst naar inkomen ouders zijn minder hoog dan uitgesplitst naar opleidingsniveau ouders. Daar nemen de verschillen in het schooljaar 2024/2025 vergeleken met vóór COVID-19 af in groep 3 en 5.

Tabel 7.6 Gestandaardiseerde vaardigheidsscores [rekenen-wiskunde](#) voor groep 3 t/m 7 en 2019/2020 t/m 2024/2025, uitgesplitst naar opleidingsniveau en inkomen ouders

		Opleidingsniveau ouders				Inkomen ouders			
Groep	Schooljaar	Laag	Midden	Hoog	Hoog - laag	Laag	Midden	Hoog	Hoog - laag
Groep 3	2019/2020	-,593	-,304	,210	,803	-,438	-,017	,265	,703
	2020/2021	-,522	-,252	,247	,769	-,387	,025	,318	,705
	2021/2022	-,582	-,311	,193	,775	-,433	-,027	,251	,684
	2022/2023	-,541	-,275	,224	,765	-,378	,000	,285	,663
	2023/2024	-,405	-,175	,315	,721	-,253	,096	,380	,633
	2024/2025	-,359	-,159	,320	,679	-,239	,106	,385	,624
Groep 4	2019/2020	-,567	-,319	,204	,771	-,437	-,044	,271	,708
	2020/2021	-,538	-,270	,224	,761	-,381	-,004	,267	,648
	2021/2022	-,532	-,284	,199	,731	-,400	-,016	,256	,655
	2022/2023	-,534	-,279	,229	,763	-,372	,002	,281	,653
	2023/2024	-,470	-,176	,386	,856	-,264	,117	,453	,718
	2024/2025	-,441	-,166	,381	,822	-,257	,133	,451	,708

Groep	Schooljaar	Opleidingsniveau ouders				Inkomen ouders			
		Laag	Midden	Hoog	Hoog - laag	Laag	Midden	Hoog	Hoog - laag
Groep 5	2019/2020	-,487	-,295	,219	,706	-,383	-,035	,284	,666
	2020/2021	-,478	-,271	,244	,722	-,351	-,011	,308	,658
	2021/2022	-,477	-,271	,218	,695	-,348	-,009	,258	,606
	2022/2023	-,497	-,291	,194	,691	-,380	-,029	,252	,632
	2023/2024	-,502	-,293	,198	,701	-,349	-,030	,240	,589
	2024/2025	-,500	-,296	,186	,685	-,364	-,043	,244	,608
Groep 6	2019/2020	-,628	-,370	,216	,845	-,452	-,087	,251	,703
	2020/2021	-,549	-,334	,220	,769	-,409	-,068	,279	,688
	2021/2022	-,563	-,358	,195	,758	-,418	-,088	,255	,673
	2022/2023	-,588	-,376	,167	,755	-,444	-,102	,225	,669
	2023/2024	-,563	-,347	,186	,749	-,431	-,071	,246	,677
	2024/2025	-,564	-,354	,209	,773	-,397	-,064	,265	,662
Groep 7	2019/2020	-,682	-,474	,077	,759	-,539	-,231	,122	,661
	2020/2021	-,685	-,462	,072	,757	-,525	-,215	,094	,619
	2021/2022	-,593	-,442	,093	,686	-,486	-,193	,151	,637
	2022/2023	-,604	-,418	,119	,723	-,468	-,166	,177	,645
	2023/2024	-,523	-,338	,201	,724	-,386	-,080	,261	,647
	2024/2025	-,513	-,318	,224	,738	-,386	-,055	,297	,665

8 Extra analyses – Representativiteitscheck op Cito eindtoetsscore

We zien dat de LVS-steekproef op sommige kenmerken afwijkt van de algehele populatie. De verschillen zijn echter relatief klein. Omdat de NCO-data gemiddeld bijna een miljoen leerlingen per jaar bevat, zijn echter ook kleine verschillen significant. We kijken daarom niet naar significantie, maar naar in hoeverre het procentuele verschil afwijkt van 0. In [Tabel 7.1](#) staan de uitkomsten van de representativiteitscheck op basis van de Cito eindtoetsscore. Te zien is dat de verschillen tussen de NCO-populatie en de LVS-steekproef erg klein zijn. In [Tabel 7.2](#) staan de uitkomsten van de representativiteitsscore op basis van de LiB eindtoetsscore. Ook hier is te zien is dat er geen verschil is tussen de NCO-populatie en LVS-steekproef.

Tabel 7.1 Representativiteitscheck op Cito eindtoetsscore

Jaar	Nationaal Cohortonderzoek Onderwijs (NCO)		LVS-steekproef		Verschil	T-statistiek	P-waarde
	Gemiddelde	Non-missing N	Gemiddelde	Non-missing N			
2018	536,05	86.197	536,38	24.256	0,32%	5,51	0,00
2020	534,83	81.968	534,73	30.005	-0,10%	-1,72	0,08
2021	534,98	78.555	535,21	26.438	0,23%	3,96	0,00
2022	535,15	76.550	535,26	38.611	0,17%	2,48	0,01

Tabel 7.2 Representativiteitscheck op LiB eindtoetsscore

Jaar	Nationaal Cohortonderzoek Onderwijs (NCO)		LVS-steekproef		Verschil	T-statistiek	P-waarde
	Gemiddelde	Non-missing N	Gemiddelde	Non-missing N			
2023	175,69	74.236	175,74	35.823	0,05	1,1	0,27

**NATIONAAL
COHORTONDERZOEK
ONDERWIJS**
van het NRO

Technische Toelichting 3de meting

Masterplan Basisvaardigheden

Technische Toelichting

December 2025

Versie 1.0

Van Vugt, L., Haelermans, C., Baumann, S., Claes, E., Havermans, W., Ronda, S. & Smeets, C.

Inleiding

Deze technische toelichting hoort bij de factsheets (3de meting) die het NCO in 2025 heeft uitgebracht over de ontwikkeling van basisvaardigheden in taal en rekenen van leerlingen in het primair onderwijs (PO). In deze factsheets kijken we naar de landelijke cijfers voor de Cito-vaardigheidsscores van begrijpend lezen en spelling ten behoeve van de basisvaardigheid *taalvaardigheid*, en van rekenen-wiskunde ten behoeve van de basisvaardigheid *rekenvaardigheid*. In de factsheets bekijken we de beheersing van de taal- en rekenvaardigheid tot en met schooljaar 2024/2025. We kijken voornamelijk naar de Eind-toets (E-toets) en presenteren zowel de ontwikkeling van de absolute gemiddelde vaardigheidsscores als percentages leerlingen met een bepaald referentieniveau.

In factsheet 1 en 2 tonen we trendanalyses voor taalvaardigheid en rekenvaardigheid voor zes cohorten van groep 3 tot en met groep 7, voor de schooljaren 2018/2019 tot en met 2024/2025. We laten het startniveau in groep 3 zien en vertalen vaardigheidsscores naar referentieniveaus voor groep 6 en 7. In factsheet 3 en 4 splitsen we de analyses van factsheet 1 en 2 uit naar leerling- en schoolkenmerken. In factsheet 3 worden de analyses uitgesplitst naar opleidingsniveau ouders, gezinssamenstelling of geslacht. Factsheet 4 toont een uitsplitsing naar schoolweging, stedelijkheid of schoolgrootte.

Deze technische toelichting dient als toelichting bij de gepresenteerde statistieken en is opgebouwd uit vier onderdelen:

1. Het proces van dataverzameling en bewerking van ruwe LVS-data
2. De additionele databewerking specifiek voor de factsheetdata en de relevante variabelen
3. Representativiteit van de LVS-steekproef
4. Een korte toelichting op de bijgevoegde factsheet statistieken (in Excel)

Privacy

De leerling- en schoolgegevens uit het NCO en de daarop gebaseerde schoolrapportages zijn vertrouwelijk. Ze worden niet gedeeld met en zijn niet toegankelijk voor het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, de Inspectie van het Onderwijs of anderen. Alle informatie wordt door het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) en onderzoekers van het Nationaal Cohortonderzoek Onderwijs (NCO) in een beveiligde omgeving opgeslagen en bewerkt.

1. Dataverzameling en bewerking ruwe data

1.1 Dataverzameling

Het doel van deze dataverzameling is om meer inzicht te krijgen in de ontwikkeling van vaardigheidsscores van leerlingen in Nederland, zowel op schoolniveau (via school-specifieke rapportages) als op nationaal niveau (via factsheets). Daartoe worden alle schoolbesturen in het PO door het NCO benaderd met het verzoek om gegevens uit het LeerlingVolgSysteem (LVS) beschikbaar te stellen. In het schooljaar 2024/2025 waren zo'n 4.600 scholen aangemeld voor het NCO-LVS project.

De procedure voor het aanleveren van LVS-data door scholen aan het NCO verloopt als volgt: Indien een school na het ontvangen van een informatiepakket aangeeft LVS-data met het NCO te willen delen, moeten besturen eerst een contract tekenen met het Nationaal Regieorgaan Onderwijsonderzoek (NRO). De besturen zijn immers juridisch verantwoordelijk voor, en 'eigenaar' van, de data. Omdat LVS-data zogenaamde 'niet-bijzondere persoonsgegevens' zijn, is het niet nodig dat ouders expliciet toestemming geven voor het delen van de data. Wel moeten de deelnemende scholen alle ouders informeren over het voornemen om de toetsgegevens te leveren aan CBS met het doel deze te koppelen aan de NCO-dataset.³ Ouders worden in de gelegenheid gesteld om daar bezwaar tegen te maken gedurende een bepaalde periode. De scholen registreren deze bezwaren in het LeerlingAdministratieSysteem (LAS)) van hun softwareleveranciers (Cito LOVS, ParnasSys en ESIS) via een ingebouwde 'bezwaarknop'. Om de feitelijke upload naar het CBS vervolgens te laten plaatsvinden, moeten de scholen op een 'verzendknop' klikken om aan te geven dat men alle procedures doorlopen heeft en de softwareleveranciers tot levering over kunnen gaan. De softwareleveranciers leveren vervolgens de gegevens via een beveiligd kanaal aan het CBS. Het CBS 'verrint' deze gegevens (proces van pseudonimisering) en stelt de data beschikbaar aan het NCO-team. Op deze manier kunnen onderzoekers (in dit geval de onderzoekers van het NCO) niet achterhalen om welke leerlingen en scholen het gaat, maar wél inzichten genereren met behulp van deze data. Het NCO-team bewerkt de data in een beveiligde digitale 'remote access' omgeving, en maakt de factsheets op basis van deze bewerkte data.

³ Voor meer informatie over de NCO-dataset, zie: Haelermans, C., Huijgen, T., Jacobs, M., Levels, M., van der Velden, R., van Vugt, L., van Wetten, S., (2020). Using Data to Advance Educational Research, Policy, and Practice: Design, Content, and Research Potential of the Netherlands Cohort Study on Education. *European Sociological Review* 36(4), p. 643–662, <https://doi.org/10.1093/esr/jcaa027>

1.2 Data aanlevering

De data is verzameld via negen leveringen, de exporten van de data vonden plaats op: 30 november 2020, 18 januari 2021, 1 april 2021, 1 augustus 2021, 28 maart 2022, 1 augustus 2022, 13 maart 2023, 1 augustus 2023, 1 augustus 2024 en 1 augustus 2025. De gegevens van de leerlingen waarvoor de ouder(s) en/of het bevoegd gezag geen bezwaar hebben gemaakt voor het leveren van de data, zijn via de softwareleveranciers Cito LOVS, ParnasSys en ESIS verstrekt aan het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS). CBS pseudonimiseert vervolgens de identificerende informatie van de leerlingen en van de school. Op deze manier kunnen onderzoekers (in dit geval de onderzoekers van het NCO) niet achterhalen om welke leerling en om welke school het gaat.

In de drie losse datasets van Cito LOVS, ParnasSys en ESIS zitten gegevens die de school in hun softwaresysteem over de leerling heeft geregistreerd zoals:

- Brinnummer (CBS pseudonimiseert deze)
- Vestigingsnummer
- Postcode school
- LeerlingID (CBS pseudonimiseert deze)
- Inschrijfdatum op school
- Eventuele uitschrijfdatum van school
- Jaargroep
- Klasnaam
- Vaardigheidsscore
- OSOtoetscode
- Jaargroep van afname toets
- Afnamedatum toets
- Geslacht
- Geboortemaand en jaar

De volgende groepen zijn opgevraagd:

- Schooljaar 2013/2014: leerlingen groep 3

- Schooljaar 2014/2015: leerlingen groep 3 t/m 4
- Schooljaar 2015/2016: leerlingen groep 3 t/m 5
- Schooljaar 2016/2017: leerlingen groep 3 t/m 6
- Schooljaar 2017/2018: leerlingen groep 3 t/m 7
- Schooljaar 2018/2019: leerlingen groep 3 t/m 8 – *vanaf hier volledig cohort*
- Schooljaar 2019/2020: leerlingen groep 3 t/m 8
- Schooljaar 2020/2021: leerlingen groep 3 t/m 8
- Schooljaar 2021/2022: leerlingen groep 3 t/m 8
- Schooljaar 2022/2023: leerlingen groep 3 t/m 8
- Schooljaar 2023/2024: leerlingen groep 3 t/m 8
- Schooljaar 2024/2025: leerlingen groep 3 t/m 8

De enige selectie die plaatsgevonden heeft voor de ontvangen data is dat er enkel gegevens van afnames in groep 3 t/m 8 meegenomen worden. In totaal hebben we data ontvangen van ongeveer 4.000 scholen.

1.3 Opschoning van ruwe data

Het NCO heeft de data opgeschoond zodat er zo weinig mogelijk gegevens met administratieve fouten en dubbele leerlingen (bijvoorbeeld door een schoolwissel) in de data voorkomen. Hieronder wordt uitgelegd welke stappen en beslissingen er zijn genomen om tot een opgeschoonde dataset te komen.

Stappen en selecties:

1. Niet alle leerlingen zijn door CBS gekoppeld. Enkel leerlingen die in de Basisregistratie Persoonsgegevens (BRP) (Gemeentelijke Basis Administratie (GBA)-bestand CBS) staan ingeschreven zijn gekoppeld en dus behouden in het bestand.
2. Enkel scholen waarvan het contract is ondertekend houden we in de data. We koppelen de data aan onze eigen administratielijst waarbij enkel de volledig aangemelde scholen worden meegenomen. Dit betekent dat scholen die onverhoopt toch in de data zijn gekomen, terwijl zij bijvoorbeeld niet het contract hebben ondertekend of zich afgemeld hebben, verwijderd zijn uit de data.
3. Een deel van de dubbele toetsrecords lijkt te zijn ontstaan door schoolwisselaars, waarbij de nieuwe school ook de gegevens van de oude school heeft overgenomen. Deze leerlingen hebben op twee verschillende scholen exact dezelfde toetsen gemaakt met dezelfde toetsresultaten. Om hiervoor te corrigeren wordt gekeken naar de in- en uitschrijfdatum van de leerling. Wanneer de toets is afgenomen in de periode tussen de inschrijfdatum en eventuele uitschrijfdatum, is het aannemelijk dat de toets op die desbetreffende school is afgenomen. Op deze manier zijn enkel de toetsrecords overgebleven die op de school ten tijde van de afnamedatum hebben plaatsgevonden.
4. Toetsrecords waar de vaardigheidsscore, OSOtoetscode en afnamedatum van ontbreekt worden verwijderd.
5. Identieke dubbele leerlingen zijn verwijderd. Hierbij is gekeken naar identieke waardes op: brinnummer, vestigingsnummer, geslacht, leerlingID, inschrijfdatum, uitschrijfdatum, jaargroep, klasnaam, vaardigheidsscore, OSOtoetscode, afnamedatum, bronbestand, postcode school en geboortedatum.
6. Van toetsrecords waarbij enkel de jaargroep niet identiek is, maar de overige variabelen wel, wordt de hoogste jaargroep behouden.
7. Onder één rinpersoon kunnen meerdere leerlingID's bestaan en onder één leerlingID blijken soms verschillende personen te zijn gekoppeld. Er is bekeken in hoeverre dit kwam door een eventuele schoolwisseling of door een incorrecte combinatie van rinpersoon en leerlingID. Indien dat laatste het geval bleek hebben wij via de NCO-data gekeken of achterhaald kon worden welke combinatie de juiste was (op basis van geboortedatum). De toetsrecords waar rinpersoon en leerlingID met de geboortedatum overeenkwamen zijn behouden in de data. De overige toetsrecords binnen de dubbelingen zijn verwijderd.

8. Indien een behaalde vaardigheidsscore niet binnen de juiste minimale en maximale score valt die hoort bij de betreffende OSOtoetscode, dan wordt deze op missing gezet.
9. Enkel toetsrecords waarvan de jaargroep van afname bekend is, zijn behouden.
10. Toetsrecords van alle M- en E-toetsen die betrekking hebben op de drie domeinen begrijpend lezen, spelling en rekenen-wiskunde zijn meegenomen.
11. Begrijpend lezen en rekenen-wiskunde generatie 2 toetsen worden omgezet naar generatie 3 toetsen door middel van een formule die is geleverd door Cito.
12. Spelling generatie 2 vaardigheidsscores worden verwijderd aangezien deze niet omgezet kunnen worden naar generatie 3 vaardigheidsscores.
13. Enkel de opgevraagde cohorten zoals genoemd op pagina 6 worden behouden.
14. De verwijzing van een M-toets en E-toets is gebaseerd op de afnamemaand. Toetsen die tussen september en maart zijn afgenomen noemen we M-toets. Toetsen die tussen april en augustus zijn afgenomen noemen we E-toetsen. Bij minder dan 2% van de toetsen blijkt dat de toets niet is afgenomen in het juiste tijdsframe.
15. Sommige leerlingen blijken meerdere keren in een schooljaar getoetst. In eerste instantie wordt de toets meegenomen die op het juiste afnamemoment is afgenomen. Dat wil zeggen: een M-toets in de maanden september t/m maart of een E-toets in de maanden april t/m augustus. Indien dit geen uitsluitsel geeft over welke toets de juiste is wordt de laatst afgenomen toets behouden zodat de data uiteindelijk van iedere leerling per schooljaar maximaal één M-toets en één E-toets bevat.

Na deze stappen zijn de toetsrecords gekoppeld aan de desbetreffende leerling waardoor de data op iedere rij één leerling bevat met daarbij de desbetreffende toetsresultaten over de hele basisschoolloopbaan.

De variabele die (per toets) in het bestand blijven staan zijn:

- Brinnummer + vestigingsnummer school
- Jaargroep ten tijde van de toets
- Afnamedatum toets
- Vaardigheidsscore
- Soort toets (bijvoorbeeld "M7 Digi-toets")

De variabelen zijn geconstrueerd voor ieder schooljaar van 2013/2014 tot en met 2024/2025 en voor ieder domein: begrijpend lezen, spelling (niet-werkwoorden) en rekenen-wiskunde.

Er zijn nog wel een paar dingen waar rekening mee gehouden moet worden met betrekking tot de Cito-toetsen:

- De generatie 3 toets voor spelling bestaat pas sinds schooljaar 2014/2015, dus voor schooljaar 2013/2014 is geen informatie over spelling bekend.
- De M-toets in begrijpend lezen wordt niet afgenomen in jaargroep 3. Vandaar dat deze gegevens niet aanwezig zijn.

2. Databewerking en variabelen factsheetdata

2.1 Databewerking factsheetdata

Na het bewerken en opschonen van de ruwe LVS-data, worden de data nog verder bewerkt om tot een structuur te komen die geschikt is voor het produceren van statistieken ten behoeve van de factsheets Masterplan Basisvaardigheden.

Stappen en selecties:

1. Ten eerste wordt een correctie gemaakt voor leerlingen die in augustus, september en oktober 2020 een CITO-toets hebben gemaakt. Omdat het hier waarschijnlijk gaat om door COVID-19 vertraagde E2019 toetsen, worden deze scores teruggezet naar die periode. Er wordt een indicator aangemaakt om deze scores nadien te kunnen identificeren.
2. Vervolgens worden de data zo bewerkt dat elke observatie overeenkomt met een combinatie van een unieke leerling en een uniek afnamemoment (zoals '2017E' of '2020M'). Dit beperkt het aantal extra variabelen specifiek voor elk afnamemoment dat nodig is per observatie, en vereenvoudigt de vergelijking van vaardigheidsscores tussen verschillende afnamemomenten. Observaties zonder vaardigheidsscore op ten minste één van de drie domeinen worden uit de dataset verwijderd.
3. De LVS-data kennen een toets-specifieke schoolcode (BRIN), wat een koppeling met schoolkenmerken compliceert. Indien de BRINs behorend bij de gemaakte toetsen op één afnamemoment niet overeenkomen, wordt de meest-voorkomende BRIN als uitgangspunt genomen.
4. Toetsscores van verschillende toetsaanbieders kunnen niet met elkaar worden vergeleken. Leerlingen met toetsrecords van toetsen met een andere toetsaanbieder dan Cito (Boom, Bureau ICE (IEP) en Diataal) worden verwijderd uit de data. Ditzelfde geldt voor alle leerlingen op scholen waar op enig toetsmoment op ten minste één domein meer dan 75% van de afgenomen toetsen van een andere toetsaanbieder dan CITO afkomstig is. Dit laatste gebeurt om de impact van het selectie-effect van scholen die overstappen van toetsleveranciers op de uitkomsten te beperken.
5. Enkel vaardigheidsscores van leerlingen uit het reguliere basisonderwijs kunnen op een juiste manier worden meegenomen in onze analyses. Voor zover vaardigheidsscores behorend bij het speciaal basisonderwijs niet al zijn verwijderd uit de ruwe data, wordt dit alsnog gedaan.

6. Vaardigheidsscores die negatief zijn of gelijk zijn aan 0 worden uit de dataset verwijderd omdat dit geen realistische waarden zijn. Observaties die ten gevolge van bovenstaande aanpassingen op dit punt geen vaardigheidsscore op ten minste één van de drie domeinen meer hebben, worden uit de dataset verwijderd.
7. Direct voorafgaand aan het berekenen van de statistieken die ten grondslag liggen aan de factsheets, worden de vaardigheidsscores die behoren tot het eerste en honderdste percentiel van de vaardigheidsscoreverdeling per domein, schooljaar, afnamemoment en jaargroep in de data geïdentificeerd. Deze waarden worden vervolgens op 'missing' gezet. Dit dient ertoe het effect van extreme uitschieters op de berekende statistieken te beperken.

2.2 Variabelen factsheetdata

2.2.1 Doelvariabelen

Vaardigheidsscore: de meeste figuren in de factsheets presenteren gemiddelde vaardigheidsscores op de domeinen rekenen-wiskunde, begrijpend lezen en spelling. Omdat vaardigheidsscores van verschillende toetsleveranciers vooralsnog niet eenvoudig met elkaar kunnen worden vergeleken, baseren we ons enkel op Cito-vaardigheidsscores (welke het meest voorkomen). In vrijwel alle gevallen tonen we vaardigheidsscores ten tijde van E-toetsen, gemiddeld per schooljaar en groep.

Referentieniveaus: voor een aantal figuren in de factsheets zijn de vaardigheidsscores vertaald naar referentieniveaus.⁴ De fundamentele niveaus (F-niveaus) beschrijven wat zo veel mogelijk leerlingen op een bepaald moment in de schoolloopbaan moeten beheersen op het gebied van taal en rekenen. Het streefniveau (S-niveau) is voor leerlingen die meer aankunnen. De gemiddelden bij deze doelvariabele vertegenwoordigen hiermee het aandeel leerlingen in een bepaalde groep dat het beschreven referentieniveau heeft behaald. Niveau 1F is het minimale fundamentele niveau voor het einde van het primair onderwijs. Niveau 1S correspondeert met het bijbehorende streefniveau voor rekenen, terwijl bij begrijpend lezen voor dit streefniveau de standaard 2F wordt gehanteerd.

2.2.2 Leerlingenkenmerken

Bij leerlingenkenmerken gebruiken we telkens de waarde van de kenmerken zoals ze waren in het schooljaar waarvoor een statistiek wordt weergegeven.

⁴ Zie Expertgroep doorlopende leerlijnen taal en rekenen. (2008). Over de drempels met taal en rekenen : hoofdrapport van de Expertgroep doorlopende leerlijnen taal en rekenen. Enschede: SLO. <https://www.slo.nl/@4230/drempels-taal/>

Jaargroep: Dit betreft de groep waar de leerling in zat op het moment dat de toets werd afgenomen, zoals geregistreerd door DUO.

*Opleidingsniveau ouders*⁵: Indien minstens één van de juridische ouders hoogopgeleid was (minimaal een hbo-opleiding afgerond), dan valt de leerling onder de categorie ‘hoogopgeleide ouders’ (2). Indien de hoogst behaalde opleiding van minimaal één van de ouders mbo 2-4, havo of vwo was, dan valt de leerling onder de categorie ‘gemiddeld opgeleide ouders’ (1) en indien beide ouders laag opgeleid zijn (maximaal vmbo-gt, havo/vwo onderbouw) dan valt de leerling onder de categorie ‘lage opgeleide ouders’ (0).

Gezinssamenstelling/ouderlijke structuur: Er is een opsplitsing gemaakt tussen leerlingen die in tweeoudergezinnen wonen en leerlingen die in eenoudergezinnen wonen. Onder tweeoudergezinnen verstaan wij leerlingen die wonen met beide juridische ouders of één van de juridische ouders met een partner (0). Onder eenoudergezinnen vallen leerlingen die staan ingeschreven in een huishouden met één juridische ouder, zonder partner (1). Merk op dat het hier gaat om de geregistreeerde inwoners bij de Basisregistratie Persoonsgegevens (BRP) (Gemeentelijke Basis Administratie (GBA)-bestanden CBS) waardoor het kan voorkomen dat als bijvoorbeeld de partner van de moeder (nog) niet staat ingeschreven in dit huishouden, de leerling onterecht als wonend in een eenoudergezin wordt beschouwd. Leerlingen die zonder ouders wonen, bijvoorbeeld omdat ze begeleid wonen, zijn buiten beschouwing gelaten.

Geslacht: Geslacht zoals vastgelegd in de BRP. In geval van geslachtwijziging is alleen het laatst geldende geslacht vastgelegd. Personen waarvan het geslacht onbekend is worden als vrouw bestempeld in lijn de CBS-werkwijze. Meisje (1) of jongen (0).

Een overzicht van de beschrijvende statistieken staat in [Tabel 2.1](#).

⁵ De brondata van opleidingsniveau ouders is voor ca. 10% van de observaties niet ingevuld.

Tabel 2.1 Beschrijvende statistieken leerlingkenmerken

Beschrijving	Aantal observaties	Percentage
Opleiding ouders		
Laag opgeleid	189 876	8,61 %
Gemiddeld opgeleid	678 613	30,76 %
Hoog opgeleid	1 122 422	50,87 %
Onbekend	215 352	9,76 %
Ouderlijke structuur		
Eenoudergezinnen	361 220	16,37 %
Tweeoudergezinnen	1 815 658	82,30 %
Zonder ouders	13 074	0,59 %
Onbekend	16 311	0,74 %
Geslacht		
Jongens	1 096 543	49,70 %
Meisjes	1 097 409	49,74 %
Onbekend	12 311	0,56 %

2.2.3 Leerlingenpopulatie- en schoolkenmerken

Net als bij de leerlingkenmerken gebruiken we telkens de waarde van de kenmerken zoals ze waren in het schooljaar waarvoor een statistiek wordt weergegeven.

Schoolweging: De schoolweging wordt berekend door het CBS aan de hand van vijf omgevingskenmerken: het opleidingsniveau van de ouders, het gemiddeld opleidingsniveau van alle moeders op school, het land van herkomst van de ouders, de verblijfsduur van de moeder in Nederland en of de ouders in de schuldsanering zitten.⁶ De schoolweging heeft een schaal tussen 20 en 40, en is een maat voor de complexiteit van de leerlingenpopulatie op een school. Een hoge weging betekent een hoge mate van complexiteit. We hebben zeven categorieën onderverdeeld; drie waarden van de schoolweging in één categorie, waarbij de hoogste vier en laagste vier waarden samengenomen zijn in (elk) een eigen categorie.

Stedelijkheid: Dit is gebaseerd op de plaats waar de school staat en het aantal adressen per km². We hebben dit onderverdeeld in vijf categorieën: 0) zeer sterk stedelijk (≥ 2500 adressen/km²), 1) sterk

⁶ Zie <https://www.onderwijsinspectie.nl/trends-en-ontwikkelingen/onderwijsdata/schoolweging-po>.

stedelijk (1500 – 2500 adressen/km²), 2) matig stedelijk (1000 – 1500 adressen/km²), 3) weinig stedelijk (500 – 1000 adressen/km²) en 4) niet stedelijk (<500 adressen/km²).

Schoolgrootte: Dit is gebaseerd op het aantal leerlingen op een school in groep 3 t/m groep 8 en onderverdeeld in drie categorieën: 0) kleine scholen (maximaal 140 leerlingen), 1) gemiddelde scholen (141 tot en met 220 leerlingen) en 2) grote scholen (minimaal 221 leerlingen). De categorieën zijn, op basis van NCO-data, in drie ongeveer gelijke groepen verdeeld.

Een overzicht van beschrijvende statistieken van de leerlingenpopulatie- en schoolkenmerken staat in **Tabel 2.2**.

Tabel 2.2 Beschrijvende statistieken leerlingenpopulatie- en schoolkenmerken

Beschrijving	Aantal observaties	Percentage
Schoolweging		
Schoolweging <23	82	2,76 %
Schoolweging 23-25	256	8,61 %
Schoolweging 26-28	819	27,55 %
Schoolweging 29-31	952	32,02 %
Schoolweging 32-34	459	15,44 %
Schoolweging 35-37	275	9,25 %
Schoolweging 38+	33	1,11 %
Onbekend	97	3,26 %
Stedelijkheid		
Zeer sterk	576	19,37 %
Sterk	781	26,27 %
Matig	456	15,34 %
Weinig	832	27,99 %
Niet	310	10,43 %
Onbekend	18	0,61 %
Schoolgrootte		
Maximaal 140 leerlingen	1 305	43,90 %
141 tot en met 220 leerlingen	857	28,83 %
221 leerlingen of meer	793	26,67 %
Onbekend	18	0,61 %

3. Representativiteit

Voor alle leerling- en schoolkenmerken hebben we een representativiteitscheck uitgevoerd om te kijken of de LVS-steekproef representatief is vergeleken met de NCO-data. De NCO-data bevat alle leerlingen in het Nederlands bekostigd onderwijs in het PO. Door te vergelijken met de NCO-data kunnen we zien welk type leerlingen en/of scholen in de LVS-steekproef over- of ondervertegenwoordigd zijn.

We zien dat de LVS-steekproef op sommige kenmerken afwijkt van de algehele populatie. De verschillen zijn echter relatief klein. Omdat de NCO-data gemiddeld bijna een miljoen leerlingen per jaar bevat, zijn ook kleine verschillen significant. We kijken daarom niet naar significantie, maar in hoeverre het procentuele verschil afwijkt van 0. In **Tabel 3.1** staan de uitkomsten van de representativiteitscheck van de leerlingkenmerken. Te zien is dat de verschillen tussen de NCO-populatie en de LVS-steekproef erg klein zijn. In **Tabel 3.2** staan de uitkomsten van de representativiteitscheck van de schoolkenmerken. Betreft schoolkenmerken werkt de LVS-steekproef sterker af van de NCO-populatie. De steekproef bevat bijvoorbeeld meer leerlingen van scholen met een schoolweging hoger dan 35, en juist minder leerlingen van scholen met een schoolweging lager dan 32. Ook zijn leerlingen op scholen in matig-stedelijk gebied ondervertegenwoordigd. Ten slotte zijn ook grote scholen meer aanwezig in de LVS-steekproef dan in de NCO-populatie.

Tabel 3.1 Representativiteitscheck voor leerlingkenmerken

	Nationaal Cohortonderzoek		LVS-steekproef				
Variabelen	Percentage	Non-missing N	Percentage	Non-missing N	Verschil	T-statistiek	P-waarde
Opleidingsniveau ouders							
Laag	9,74%	6 312 652	9,54%	1 990 911	0,20%	-9,71	0,00
Gemiddeld	34,33%	6 312 652	34,09%	1 990 911	0,25%	-7,38	0,00
Hoog	55,93%	6 312 652	56,38%	1 990 911	0,45%	12,80	0,00
Ouderlijke structuur							
Tweeoudergezinnen	82,00%	7 024 728	82,91%	2 189 952	0,91%	35,56	0,00
Eenoudergezinnen	17,20%	7 024 728	16,49%	2 189 952	-0,70%	-28,07	0,00
Geslacht							
Jongens	50,61%	7 061 809	49,99%	2 193 952	-0,63%	-18,70	0,00
Meisjes	49,39%	7 061 809	50,02%	2 193 952	0,63%	18,70	0,00

Tabel 3.2 Representativiteitscheck voor leerlingenpopulatie- en schoolkenmerken

	Nationaal Cohortonderzoek		LVS-steekproef				
Variabelen	Percentage	Non-missing N	Percentage	Non-missing N	Verschil	T-statistiek	P-waarde
Schoolweging							
Schoolweging <23	5,98%	6 816 106	4,92 %	2 201 638	-1,06 %	-72,97	0,00
Schoolweging 23-25	13,12%	6 816 106	13,03 %	2 201 638	-0,09 %	-3,94	0,00
Schoolweging 26-28	28,69%	6 816 106	30,02 %	2 201 638	1,33 %	43,11	0,00
Schoolweging 29-31	30,20%	6 816 106	28,72 %	2 201 638	-1,47%	-48,35	0,00
Schoolweging 32-34	12,71%	6 816 106	12,57 %	2 201 638	-0,15%	-6,48	0,00
Schoolweging 35-37	7,50%	6 816 106	8,63 %	2 201 638	1,13%	59,52	0,00
Schoolweging 38+	1,81%	6 816 106	2,12 %	2 201 638	0,31%	32,27	0,00
Stedelijkheid							
Zeer sterk	24,27 %	7 061 853	23,55 %	2 193 952	-0,72 %	-25,07	0,00
Sterk	31,05 %	7 061 853	31,17 %	2 193 952	0,11 %	3,65	0,00
Matig	16,76 %	7 061 853	15,71 %	2 193 952	-1,05 %	-42,83	0,00
Weinig	21,03 %	7 061 853	21,98 %	2 193 952	0,95 %	33,97	0,00
Niet	6,89 %	7 061 853	26,50 %	2 193 952	0,71 %	39,52	0,00
Schoolgrootte							
Maximaal 140	24,18 %	7 061 853	22,65 %	2 193 952	-1,53 %	-53,96	0,00
141 tot en met 220	31,20 %	7 061 853	30,44 %	2 193 952	-0,76 %	-24,40	0,00
221 of meer	44,62 %	7 061 853	46,91 %	2 193 952	2,28 %	67,76	0,00

4. Toelichting op statistieken

De statistieken die ten grondslag liggen aan de figuren die worden gepresenteerd in de factsheets Masterplan Basisvaardigheden, zijn te vinden in de Excel-bijlage bij deze Technische Toelichting. De naam van de sheet verwijst telkens naar achtereenvolgend (1) het type figuur/statistiek dat is opgenomen in de sheet, (2) het domein waarover statistieken worden gepresenteerd, en (3) het eventueel achtergrondkenmerk waarnaar de statistieken zijn uitgesplitst.

De Excel-sheets tonen in de eerste kolommen een beschrijving van de groep waarvoor statistieken worden gepresenteerd met in de kolommen daarna achtereenvolgend het aantal observaties (unieke leerling*schooljaar combinaties), de gemiddelde waarde van de doelvariabele⁷, en de bijbehorende standaarddeviatie (SD). Daarnaast worden de ondergrens en bovengrens van een 95% betrouwbaarheidsinterval rond het gemiddelde weergegeven. Bij sheets waarin wordt uitgesplitst naar achtergrondkenmerken wordt onderaan de sheet de definitie van het betreffende achtergrondkenmerk weergegeven.

4.1 Type figuren/statistieken

Trend

Deze trendstatistieken worden gebruikt om de gemiddelde vaardigheidsscore per groep te laten zien voor verschillende schooljaren (zoals factsheet 1 figuur 1) óf voor verschillende niveaus van een achtergrondkenmerk in één schooljaar (zoals factsheet 3 figuur 1). De bijbehorende Excel-sheetnamen beginnen met 'Trend'.

Cohort

Deze statistieken worden gebruikt voor het weergeven van de gemiddelde vaardigheidsscore-ontwikkeling voor verschillende cohorten (zoals factsheet 1 figuur 2) óf voor verschillende niveaus van een achtergrondkenmerk binnen één cohort (zoals factsheet 3 figuur 1). Als uitgangspunt voor een cohort gebruiken we het schooljaar waarop een leerling in groep 7 zit, waarbij we per schooljaar terug redeneren in welke groep diezelfde leerling in het eerdere schooljaar had moeten zitten bij reguliere doorstroom. De gehanteerde cohortdefinitie is dynamisch in de zin dat zittenblijvers en leerlingen die een groep overslaan van cohort veranderen. De bijbehorende Excel-sheetsnamen beginnen met 'Cohort'.

⁷ Zie 2.2.1 voor een overzicht van de doelvariabelen.

Startniveau

Deze statistieken worden gebruikt voor het tonen van de gemiddelde vaardigheidsscore ten tijde van de eerste LVS-toets in groep 3 per schooljaar (zoals factsheet 1 figuur 3). Merk op dat het hier in tegenstelling tot alle andere figuren bij de domeinen rekenen-wiskunde en spelling om een M-toets gaat. Omdat in groep 3 geen M-toets begrijpend lezen wordt afgenomen, betreft het hier wél een E-toets, en komen de weergegeven statistieken normaalgesproken ook overeen met die voor groep 3 in de sheet met cross-sectionele gegevens. De bijbehorende Excel-sheetnamen beginnen met 'Start'.

Referentieniveau

Deze statistieken worden gebruikt om te laten zien welk percentage leerlingen in groep 6 en 7 de referentieniveaus voor het eind van het primair onderwijs (1F en 1S/2F) al heeft behaald voor verschillende schooljaren (zoals factsheet 1 figuur 4) óf voor verschillende niveaus van een achtergrondkenmerk in één schooljaar (zoals factsheet 3 figuur 4). De bijbehorende Excel-sheetnamen beginnen met 'Ref'.

4.2 Exceldocument 'Statistieken bij Figuren Factsheets Masterplan Basisvaardigheden'

Excel-sheetnamen met de toevoeging 'alg' wijzen erop dat statistieken in de betreffende sheet enkel zijn uitgesplitst naar jaargroepen en schooljaren. Excel-sheetnamen met een andere toevoeging zijn daarnaast binnen jaargroepen en schooljaren verder uitgesplitst naar een specifiek achtergrondkenmerk. Zie hoofdstukken 2.2.2 en 2.2.3 voor een nadere beschrijving van de beschikbare achtergrondkenmerken.

4.3 Exceldocument 'Aanvullende Statistieken bij Factsheets Masterplan Basisvaardigheden'

Deze Excel bevat de statistieken uitgesplitst naar specifieke achtergrondkenmerken voor de domeinen begrijpend lezen en spelling.